

.....

Jaarverslag 2014

KB Koninklijke Bibliotheek
Nationale bibliotheek van Nederland

.....

Leeswijzer

De Koninklijke Bibliotheek (KB) legt met dit verslag verantwoording af over het in 2014 gevoerde beleid en de resultaten daarvan. Het jaarverslag is bedoeld voor de Nederlandse overheid, in het bijzonder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De KB laat in het jaarverslag zien hoe zij uitvoering heeft gegeven aan haar beleid, en hoe de beschikbaar gestelde middelen zijn ingezet.

Daarnaast wil de KB haar collega-instellingen en haar klanten informeren over de activiteiten van de Nederlandse nationale bibliotheek.

Het jaarverslag bestaat uit drie hoofdstukken. In hoofdstuk 1 wordt aan de hand van de strategische prioriteiten verslag gedaan van het vierde jaar van de beleidsperiode 2010-2013 (verlengd tot en met 2014). Hoofdstuk 2 geeft de verantwoording in prestatie-indicatoren die de kernactiviteiten van de KB in cijfers uitdrukken. Hoofdstuk 3 bevat de financiële verantwoording met de integrale jaarrekening en de accountantsverklaring.

Via de KB-website is het jaarverslag 2014 digitaal beschikbaar, zowel in het Nederlands als in het Engels:
www.kb.nl/verslag2014

.....

Bestuur

mr. drs. L.C. Brinkman, voorzitter

mr. drs. L. Jongma

prof. dr. F.M.G. de Jong

W. van der Stelt

Directie

drs. J.S.M. Savenije, Algemeen Directeur t/m 31.12.2014

dr. E.J.B. Knibbeler, waarnemend Algemeen Directeur

m.i.v. 01.01.2015

H.J. Jansen, sectorhoofd Innovatie & Ontwikkeling,

plaatsvervangend Algemeen Directeur

dr. E.J.B. Knibbeler, sectorhoofd Marketing & Diensten;

t/m 1-9-2014 mr. M.M. Kok a.i.

drs. M. Rasch, sectorhoofd Productie & Beheer

dr. E.S. van Eijck van Heslinga, sectorhoofd Bedrijfsvoering

.....

Inhoudsopgave

3	Woord vooraf mr. drs. L.C. Brinkman en dr. E.J.B. Knibbeler
4	Verslag van het Algemeen Bestuurscollege
5	Bericht van de directie
8	Bestuur en organisatie
8	Missie en visie KB
9	Organogram
10	Vereniging Vrienden van de Koninklijke Bibliotheek

Hoofdstuk 1 Beleidsverantwoording

11	Inleiding
12	Verslag per strategische prioriteit

Hoofdstuk 2 KB-indicatoren

20	Toelichting
20	Overzicht KB-indicatoren 2014
21	Evaluatie en vooruitblik per indicator

Hoofdstuk 3 Financiële verantwoording

27	Jaarrekening 2014
39	Accountantsverklaring
41	Toelichting op de jaarrekening 2014

Bijlagen

44	KB in de pers
49	Bijzondere aanwinsten
52	Publicaties en presentaties van medewerkers
59	(Inter)nationale samenwerking

61	Afkortingen
63	Colofon

Woord vooraf

Dit verslag ziet terug op het jaar 2014, het laatste jaar van de verlengde beleidsperiode die oorspronkelijk liep tot 2013. De verlenging was nodig om een nieuwe beleidsperiode te kunnen starten bij de inwerkingtreding van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) op 1 januari 2015. Ook de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is sinds die datum van toepassing op de KB.

Veel aandacht is uitgegaan naar de formele voorbereiding van de integratie van drie externe organisaties in de KB, die er aan zal bijdragen dat de KB haar rol als nationale bibliotheek in het bredere bibliotheeknetwerk goed zal kunnen vervullen. De voorbereiding van het beleidsplan 2015-2018 was in 2014 een belangrijk onderwerp op de agenda van het Algemeen Bestuurscollege. Het bestuur heeft er vertrouwen in dat de directie met voortvarendheid uitvoering zal geven aan de voornemens die in het beleidsplan zijn beschreven.

Het bestuur bedankt de directie, de ondernemingsraad en alle andere medewerkers van de KB voor de geleverde inspanningen en heeft waardering voor de wijze waarop de kerntaken worden uitgevoerd.

Mr. drs. L.C. Brinkman

Voorzitter Algemeen Bestuurscollege

Het jaar 2014 is in alle opzichten een voorbereidings- en overgangsjaar geweest op weg naar 'een nieuwe KB'. Niet alleen vormde het de aanloop naar een nieuwe beleidsperiode, maar tegelijkertijd naar een geheel nieuwe fase waarin de KB, naast haar huidige functie van wetenschappelijke en nationale bibliotheek, een prominente rol gaat spelen in het openbare bibliotheekveld. De KB heeft zich in 2014 intensief voorbereid op deze nieuwe situatie, waarin de rol van nationale bibliotheek van Nederland in de meest brede zin zal worden ingevuld.

Zowel bestuurlijk als op de werkvloer heeft men grote inspanningen geleverd om de integratie van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken, Stichting Bibliotheek.nl en de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren per 1 januari 2015 in formele zin mogelijk te maken. De formele hobbels zijn genomen, nu kunnen we daadwerkelijk integreren en vooruit kijken. Het beleidsplan 2015-2018 'De kracht van het netwerk' dat de KB in december 2014 presenteerde, schetst hiervoor het perspectief.

Een woord van dank is op zijn plaats aan alle medewerkers – ook aan de nieuwe collega's die de KB per 1 januari 2015 mocht verwelkomen – die zich het afgelopen jaar zo hebben ingezet; het was geen gemakkelijk jaar. Ik hoop dat we gezamenlijk vorm zullen geven aan de nieuwe KB om mét alle netwerkpartners de doelstellingen uit ons nieuwe beleidsplan te realiseren. Daar hebben we iedereen bij nodig.

Dr. E.J.B. Knibbeler

Algemeen Directeur a.i.

Verslag van het Algemeen Bestuurscollege

De bevoegdheid tot regeling en bestuur van de KB berust bij het Algemeen Bestuurscollege (ABC), waarvan de leden worden benoemd door de minister van OCW. Het ABC bestaat uit vier leden, die worden benoemd voor een periode van 5 jaar.

De voorzitter, mr. drs. L.C. Brinkman, is herbenoemd voor de periode 1 juli 2014 tot 1 november 2015. Mr. drs. L. Jongsma is in 2012 herbenoemd voor een tweede termijn (tot 1 november 2017). Prof. dr. F.M.G. de Jong is herbenoemd per 1 november 2014 voor een tweede termijn. W. van der Stelt is benoemd als lid van het ABC per 1 juli 2014 voor een eerste termijn.

Taakuitvoering ABC

Het ABC heeft in 2014 zes keer plenair vergaderd. De samenwerking in het college tussen de leden onderling is onverminderd goed. Dit geldt ook voor de samenwerking tussen het ABC en de directie. Er is voldoende afstand tussen het ABC en de directie om het college in staat te stellen om op objectieve wijze zijn bestuurlijke taken uit te voeren.

Met het oog op het vertrek van Savenije als algemeen directeur is in maart de werving gestart voor een opvolger. Dit proces had aan het eind van het jaar nog niet tot resultaat geleid. Daarom heeft het ABC dr. E.J.B. (Lily) Knibbeler, sectorhoofd Marketing & Diensten, benoemd tot waarnemend algemeen directeur met ingang van 1 januari 2015.

Als gevolg van de verwachte inwerkingtreding van de Wet stelsel openbare bibliotheek-voorzieningen (Wsob) per 1 januari 2015, de daarmee samenhangende wijzigingen in de WHW en het van kracht worden van de Kaderwet ZBO voor de KB is het Bestuursreglement op onderdelen aangepast. Het nieuwe reglement is goedgekeurd door de staatssecretaris van OCW.

Het ABC was in 2014 actief betrokken bij de integratie van de taken van SIOB en Bibliotheek.nl in de KB. Met alle betrokken partijen, waaronder het ministerie, heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden. Ook de onderbrenging van de DBNL is per 1 januari 2015 geëffectueerd. Het ABC was al verantwoordelijk voor benoemingen in het bestuur van de stichting DBNL en voor goedkeuring van de jaarrekening.

Verder is het ABC verantwoordelijk voor benoeming van leden van de Adviescommissie Archieven en Bijzondere Collecties. Deze commissie adviseert de KB over de uitvoering van het conserveringsbeleid in het kader van Metamorfoze, het nationaal programma voor het behoud van het papieren erfgoed. In 2014 heeft één benoeming plaatsgevonden.

De auditcommissie in de persoon van L. Jongsma heeft in april met de accountant gesproken over de jaarrekening 2013 en het accountantsverslag. Vervolgens heeft de accountant een toelichting op de jaarrekening gegeven in de plenaire vergadering (ook in april). Hij heeft bevestigd dat de KB een gezonde financiële basis heeft, waarop kan worden voortgebouwd.

De KB heeft in 2014 vier verzoeken om informatie ontvangen waarbij een beroep is gedaan op de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB).

De voorbereiding van het beleidsplan 2015-2018 was in 2014 een belangrijk onderwerp op de agenda van het ABC. Het bestuur heeft er vertrouwen in dat de directie met voortvarendheid uitvoering zal geven aan de voornemens die in het beleidsplan zijn beschreven.

mr. drs. L.C. Brinkman, voorzitter

mr. drs. L. Jongsma

prof. dr. F.M.G. de Jong

W. van der Stelt

Bericht van de directie

De algemeen directeur is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van de Koninklijke Bibliotheek en legt hierover verantwoording af aan het Algemeen Bestuurscollege. De bedrijfsvoering in brede zin betreft zowel de bibliotheek, ofwel primaire activiteiten, als de faciliterende, ofwel secundaire activiteiten. Tot de kerntaken van de bedrijfsvoering behoren het realiseren van het KB-beleid binnen de financiële kaders en zorg dragen voor een goede sturing op en beheersing van de werkprocessen.

Het jaar 2014 stond sterk in het teken van de voorbereidingen op de uitbreiding van taken en bevoegdheden van de KB als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WsoB) per 1 januari 2015. Naast haar functie als wetenschappelijke en nationale bibliotheek krijgt de KB er openbare bibliotheek(stelsel)taken bij. In dat kader past de integratie van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB) en van Stichting Bibliotheek.nl (BNL) in de KB-organisatie. Daarnaast is ook de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) in de KB opgenomen. Tevens waren er voorbereidingen op de implementatie van de Kaderwet ZBO, eveneens per 1 januari 2015, en is er een nieuw beleidsplan opgesteld voor de periode 2015-2018.

Het reguliere werk vond doorgang volgens de prioriteiten van de langetermijnstrategie. Vanwege de op handen zijnde integratie was het beleidsplan 2010-2013 met een jaar verlengd. Evenals de voorgaande jaren lag de nadruk op de verdere ontwikkeling van de digitale bibliotheek en op uitbreiding van de beschikbaarstelling van digitale content aan de klant.

De meeste voornemens voor 2014 op het gebied van bedrijfsvoering zijn uitgevoerd, zij het dat enkele zaken, vooral op HRM-gebied, als gevolg van de integratie in 2015 worden opgepakt. De acties naar aanleiding van de resultaten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek uit 2013, waaronder verbetering van de interne communicatie, samenwerking en de ontwikkeling en implementatie van een managementdevelopment-programma, worden door de afdeling HRM verder uitgewerkt in samenhang met het programma 'Transitie naar een nieuwe KB' (zie verder hoofdstuk 1, paragraaf 4). Ook zal in 2015 het strategisch personeelsbeleid voor de komende jaren verder vorm krijgen. Transformatie van de formatie zal, waar nodig, plaatsvinden binnen de geldende financiële kaders.

De personeels- en salarisadministratie is volledig geautomatiseerd en ondergebracht in het systeem Exact Synergy.

Inkoop en contractmanagement

De inrichting van een centrale inkoopfunctie heeft de KB in de afgelopen jaren aanzienlijke besparingen opgeleverd. Er is een centrale contractendatabase opgezet, waaraan in 2014 ook de contracten van de integratiepartners zijn toegevoegd.

De IT-functie in de KB

Onder invloed van digitalisering is de KB in hoge mate een IT-gedreven organisatie geworden. Met de opdracht voor het verder ontwikkelen en in stand houden van een nationale digitale bibliotheek neemt het belang van een goede verankering van de IT-functie in de organisatie met goed toegerust personeel alleen maar toe. Optimale afstemming van de dienstverlening door de IT-afdeling op de vraag vanuit de sectoren en afdelingen, mede in relatie tot de dienstverlening aan de openbare bibliotheken, is een kritische succesfactor voor de realisatie van de digitale bibliotheek en daarmee een belangrijk aandachtspunt voor 2015.

Huisvesting

Het KB-gebouw is na ruim dertig jaar toe aan grootschalig onderhoud en modernisering. Bovendien moet het ultimo 2015 voldoen aan vigerende wet- en regelgeving op het gebied van brandveiligheid en rijksbeleid ten aanzien van asbestsanering. In samenspraak met het rijksvastgoedbedrijf wordt een integraal projectplan opgesteld voor alle aspecten van de renovatie. De KB heeft de gewenste functionele verbeteringen voor de publieks-, kantoor en opslagruimten neergelegd in een visiedocument, dat dient als input voor een op te stellen functioneel programma van eisen en een plan van aanpak voor de renovatie van het KB-gebouw.

De grootschalige projectmatige aanpak van brandveiligheid, asbestsanering en luchtbehandeling is uitgesteld en zal worden gecombineerd met een totale renovatie van het gebouw. Wel is in 2014 gestart met het aanbrengen van een tijdelijke sprinklerinstallatie ter vervanging van de verouderde installatie. De werkzaamheden daaraan zullen in 2015 worden afgerond.

Het gerenoveerde restauratieatelier is in het voorjaar van 2014 in gebruik genomen. De herinrichting en renovatie van de magazijnen voor de opslag van bijzondere collecties is in de tweede helft van 2014 gestart en zal in 2015 worden voltooid.

Veiligheid

Voor de KB is naast algemeen geldende zaken als veiligheid van mens, gebouw en informatiesystemen de veiligheid van de fysieke en digitale collecties van belang. De uitgangspunten voor de beveiliging van gebouw, collecties en informatiesystemen zijn vastgelegd in het *Beveiligingsplan* dat in juni 2013 werd vastgesteld. In het voorjaar van 2014 is het nieuwe *Bedrijfsnoodplan* vastgesteld en zijn de bijbehorende acties zoals het vergroten van de 'security awareness' onder de medewerkers en het houden van een ontruimingsoefening succesvol uitgevoerd.

In 2014 zijn verder de uitgangspunten voor het digitale veiligheidsbeleid vastgesteld en is een plan van aanpak opgesteld voor een programma Versterken Digitale Veiligheid KB. Met de uitvoering wordt in 2015 gestart. Binnen het programma zullen diverse deelprojecten worden uitgevoerd, waarbij onder andere rekening zal worden gehouden met de eisen op het gebied van informatiebeveiliging, waaraan de KB vanaf 2015 als ZBO volgens de Kaderwet moet voldoen, en de nieuwe Europese privacyverordening uit 2014.

Wob-verzoeken

In 2014 zijn vier Wob-verzoeken bij de KB ingediend. Het betrof:

- 1) Verzoek om afschrift van het ontruimingsplan en meest recente risico-inventarisatie en evaluatie (van 5 juni 2014);
- 2) (Lease)auto's die beschikbaar zijn gesteld aan het managementteam en directie van de KB over 2013 t/m 17 juni 2014 (van 17 juni 2014);
- 3) Declaraties van het managementteam en directie die door de KB zijn gehonoreerd over het jaar 2013 tot en met 17 juni 2014 (van 17 juni 2014). Dit verzoek heeft geresulteerd in een bezwaarprocedure;
- 4) Kosten landsadvocaat: het bedrag dat jaarlijks is besteed aan landsadvocaten gedurende de periode 2009 t/m 2013 en de vraag wat het (gemiddeld) uurtarief bedraagt voor landsadvocaten (van 4 december 2014).

Met betrekking tot de verzoeken d.d. 17 juni 2014 is op grond van ingebrekestelling en bezwaar bij besluit van 24 november 2014 een dwangsom van € 1.383,25 vastgesteld en toegekend, evenals een bedrag van € 487,- aan proceskosten.

Continuïteit en vooruitblik

Vanaf 1 januari 2015 heeft de KB te maken met drie wettelijke kaders: de WHW, de Wsob en de Kaderwet ZBO. De voorbereidingen voor de implementatie van de nieuwe kaders zijn getroffen en er is een geïntegreerde begroting opgesteld voor de taken vanuit de WHW en de Wsob. De planning- en controlcyclus zal waar nodig verder worden gestroomlijnd en aangepast aan de nieuwe situatie. Hiermee is de voortgang van de activiteiten binnen de vastgestelde financiële kaders voor het komende jaar gewaarborgd.

Voor de activiteiten van de KB geldt dat een langjarige financiering met het ministerie van OCW is overeengekomen. De middelen voor bestaande en nieuwe activiteiten zijn gegarandeerd tot en met 2018.

Baten KB 2014-2018	2014	2015	2016	2017	2018
Rijksbijdrage WHW	46.558	45.947	45.159	44.359	43.933
Rijksbijdrage Wsob	-	42.970	41.870	43.270	44.870
Overige inkomsten	700	2.097	2.000	2.000	2.000
	47.258	91.014	89.029	89.629	90.803

De meerjarenreeks tot en met 2018 geeft aan dat de rijksbijdrage voor normale bedrijfsvoering vanuit de WHW als gevolg van in voorgaande jaren opgelegde taakstellingen (ZBO-korting) met circa € 3,4 miljoen terugloopt tot € 43,9 miljoen in 2018 (prijsspeil 2014).

De rijksbijdrage vanuit de Wsob (totaal € 44,8 miljoen) voor landelijke stelseltaken en digitale infrastructuur en het programma Aangepast Lezen zijn tot 2019 gefixeerd op € 32,7 miljoen. Het geoormerkt budget voor inkoop e-content stijgt in de periode 2015-2018 met € 4,2 miljoen tot € 12,2 miljoen in 2018. Daarnaast ontvangt de KB opbrengsten uit de verkoop van lidmaatschappen en interbibliothecair leenverkeer.

Binnen deze financiële kaders zal de directie van de KB uitvoering geven aan het beleidsplan 2015-2018.

In 2014 is besloten tot invoering van een vorm van portfoliomanagement. Dit richt zich op de juiste balans tussen de reguliere activiteiten, de (verander)initiatieven in relatie tot het beleidsplan en de wettelijke verplichtingen van de organisatie. Het zorgt ervoor dat het management continu over de juiste informatie beschikt om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen.

Een aandachtspunt voor 2015 is de (inrichting van) gegevenslevering in het kader van de verantwoording aan het ministerie van OCW volgens de WHW en Wsob. Hiervoor zullen (nieuwe) indicatoren voor de openbare bibliotheeksector worden vastgesteld en zullen de prestatie-indicatoren voor de KB als geheel worden aangepast aan de nieuwe strategische prioriteiten.

De maatregelen die de KB in eerdere jaren heeft genomen om het kostenniveau in overeenstemming te houden met de beschikbare middelen, blijven van kracht. Het beleid wordt uitgevoerd volgens de geldende wettelijke en financiële kaders. Per jaar worden binnen de meerjarenreeks onderbouwde keuzes gemaakt, in nauwe afstemming met en goedkeuring door het ABC, bij de vaststelling van de jaarbegroting.

Bedrijfsvoeringsmededeling

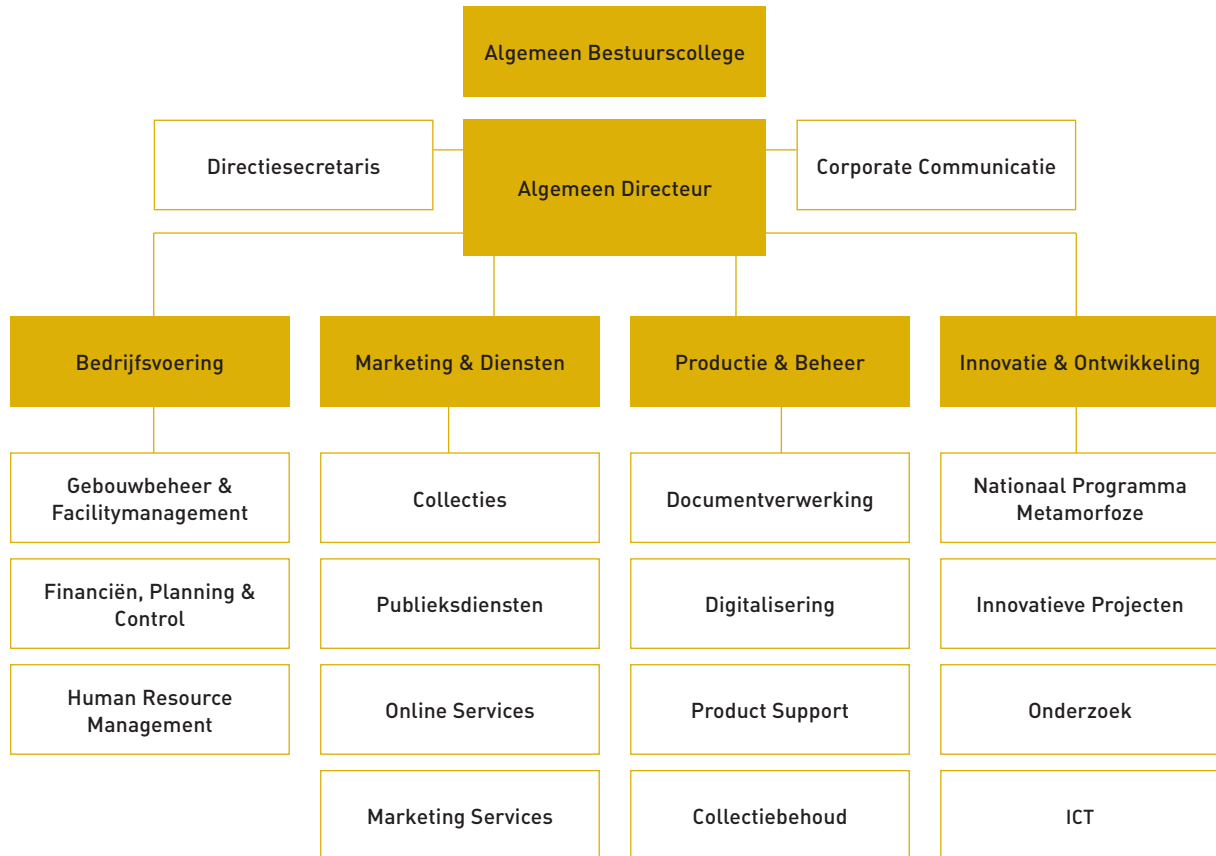
Het systeem van interne sturing is gewaarborgd door de planning- & controlcyclus. De effectiviteit van werkprocessen is getoetst en geëvalueerd door middel van maandelijks prestatie-indicatoren en productiecijfers. De directie is derhalve van mening dat de financiële verslaglegging deugdelijk is, en dat de geldende wet- en regelgeving is nageleefd.

Dr. E.J.B. Knibbeler
Algemeen Directeur a.i.

Organogram

.....
per 3 mei 2012, geldig tot en met 31 december 2014

KB Koninklijke Bibliotheek
Nationale bibliotheek van Nederland

Vereniging Vrienden van de Koninklijke Bibliotheek

De Vereniging Vrienden van de Koninklijke Bibliotheek is in 1938 opgericht en draagt de Koninklijke Bibliotheek (KB) een warm hart toe. De Vereniging brengt onder andere fondsen bijeen waarmee de KB belangrijk Nederlands cultureel erfgoed kan aankopen, dat met het normale aanschafbudget niet mogelijk is. Door de organisatie van diverse activiteiten blijven de leden nauw betrokken.

Aanwinsten

In 2014 zijn, mede dankzij de steun van de Vrienden, vijf bijzondere collectiestukken verworven. Het betreft twee Deventer incunabelen: *Composita verbo(rum)* en *Verba deponentalia*. Deze unieke exemplaren zijn geschreven door Johannes de Garlandia en bewerkt door Johannes Synthen.

Ook zijn twee Middelnederlandse getijdenboeken aangeschaft; één met vier grote gedecoreerde initialen, vervaardigd in het benedictinessenklooster Thesinge bij Groningen (circa 1475-1500) en één met fantasierijke bloemdecoraties, vervaardigd in Leiden (circa 1475-1500), met vroege Haagse provenance in autograaf.

De collectie oude drukken is uitgebreid met een zeer interessant convoluut, met acht titels van de graveur en waterbouwkundige Cornelis Meyer. De handgekleurde gravures van hoge kwaliteit laten zien dat Meijer grote bekendheid verwierf in Rome met zijn geslaagde pogingen de Tiber te zuiveren en bevaarbaar te maken.

Activiteiten

De Vereniging heeft in 2014 diverse activiteiten georganiseerd, enerzijds om nieuwe Vrienden te werven en anderzijds als blijk van waardering voor de huidige Vrienden. Aansluitend op de algemene ledenvergadering presenteerde conservator Ed van der Vlist in de colloquiumruimte een aantal stukken die mede met de hulp van de Vrienden zijn aangekocht. Ook kregen de aanwezigen een exclusief kijkje achter de schermen in het vernieuwde restauratieatelier. De Vrienden waren tevens uitgenodigd voor de opening van de vogeltentoonstelling op 28 augustus. De aanwezige gasten werden getraakteerd op presentaties van Ellen ten Damme en Ivo de Wijs. Ook bij de presentatie van de facsimile van *Nederlandsche Vogelen*, waarbij het eerste exemplaar werd uitgereikt aan André Kuipers, waren de Vrienden in groten getale aanwezig. De Vrienden zijn verder uitgenodigd voor diverse lezingen en presentaties waaronder een fellowlezing en lunchlezingen in Museum Meermanno.

Algemene ledenvergadering

De algemene ledenvergadering vond dit jaar plaats op woensdag 18 juni in de KB. Het belangrijkste punt op de agenda was de contributieverhoging, die vooralsnog geen doorgang heeft kunnen vinden. De contributie is als agendapunt opgenomen voor de ALV van 2015.

De jaarverslagen zijn besproken en er is een nieuwe kascommissie benoemd. Het bestuur blijft de achterban stimuleren om bekendheid te geven aan de vereniging bij vrienden, familie en collega's en zo nieuwe leden te werven.

De Vereniging Vrienden van de Koninklijke Bibliotheek telde op 31 december 2014 635 leden. In het bestuur hadden zitting: **drs. H.A. Pabbruwe** (voorzitter), mevrouw **drs. N.N. van Willigen** (secretaris), **drs. F.A. Kooij RBA** (penningmeester), mevrouw **drs. R.E.A. van Ditzhuyzen** en **dr. A.H. de Groot**. **Drs. J.S.M. Savenije** maakte als algemeen directeur van de KB q.q. deel uit van het bestuur.

Beleidsverantwoording

Inleiding

De taken en het werkterrein van de KB zijn in algemene termen vastgelegd in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW, Art. 1.5):

“De Koninklijke Bibliotheek is als de nationale bibliotheek werkzaam op het gebied van het bibliotheekwezen en de informatieverzorging, zowel ten behoeve van het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek als ten behoeve van het openbaar bestuur en de uitoefening van beroep of bedrijf. In elk geval draagt zij zorg voor de nationale bibliotheekverzameling, bevordert zij de totstandkoming en instandhouding van nationale voorzieningen op het vorengenoemde gebied en bevordert zij de afstemming met de overige wetenschappelijke bibliotheken.”

Deze algemene taakstelling is uitgewerkt in het *Bestuursreglement van de Koninklijke Bibliotheek* (herzien oktober 2008, en nog geldend in 2014) en als volgt geformuleerd:

“De KB is als nationale bibliotheek werkzaam op het gebied van het bibliotheekwezen en heeft in ieder geval tot taak:

- de informatievoorziening op het gebied van de Nederlandse geschiedenis, cultuur en samenleving, aan het hoger onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek, het openbaar bestuur en de uitoefening van beroep of bedrijf,
- het zorg dragen voor de nationale bibliotheekverzameling van geschreven, gedrukte en elektronische publicaties,
- het bevorderen van de totstandkoming en instandhouding van nationale voorzieningen voor duurzaam behoud, beheer, ontsluiting en beschikbaarstelling van de nationale bibliotheekverzameling op haar werkterrein,
- het verrichten van onderzoek, gericht op de voorbereiding en uitvoering van het beleid op het in de wet genoemde terrein,
- het zorg dragen voor landelijke programma's voor conservering en digitalisering,
- het bijdragen aan de internationale infrastructuur voor de duurzame toegankelijkheid van elektronische wetenschappelijke publicaties,
- het bevorderen van de afstemming met overige wetenschappelijke bibliotheken in en buiten Nederland,
- het bevorderen van de samenwerking met archieven, musea en uitgeverijen op haar werkterrein, en
- het bevorderen van de internationale samenwerking op haar werkterrein.”

De KB heeft haar strategie ter concretisering van deze taken beschreven in het *Beleidsplan 2010-2013*, ‘Het weten waard’, conform de wettelijke verplichting (WHW, Art. 2.2a, lid 1). In dit beleidsplan wordt de missie gekoppeld aan het realiseren van een digitale bibliotheek, waarin iedereen, overal en altijd, toegang heeft tot alles wat in en over Nederland is gepubliceerd. De hoge prioriteit die de KB hieraan geeft, sluit aan bij de maatschappelijke tendens waarbij de digitale informatievoorziening op allerlei terreinen dominant wordt. In verband met de inwerkingtreding van de Wsob per 1 januari 2015, is de beleidsperiode 2010-2013 met een jaar verlengd.

De voorbereidingen voor de beleidsperiode 2015-2018 resulteerden in december 2014 in het beleidsplan ‘De kracht van het netwerk’ met als kernelementen de nieuwe invulling van het begrip nationale bibliotheek met de focus op de klant en de nadruk op het werken in een netwerk. Dit document op hoofdlijnen, waarin de aanbevelingen uit de externe consultatieronde zijn verwerkt, zal in nauwe samenwerking met de nieuwe collega's en de netwerkpartners verdere uitwerking krijgen.

De prioriteiten in de langetermijnstrategie ‘De toekomst van de KB is digitaal’ (een nadere aanscherping van het beleidsplan 2010-2013) vormden de afgelopen jaren het kader voor de beleidsmatige verslaglegging en verantwoording. Deze lijn wordt in het voorliggende jaarverslag omwille van de consistentie doorgetrokken. De prioriteiten zijn:

- 1 Op volle snelheid digitaal
- 2 Onze collecties onder de mensen brengen
- 3 Versterken internationale samenwerking.

Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een terugblik op de voorbereiding van de integratie van de taken van SIOB, BNL en DBNL als gevolg van de Wsob.

1. Op volle snelheid digitaal

Er komt veel bij kijken om digitaal materiaal, zowel gedigitaliseerd als born-digital, daadwerkelijk beschikbaar te kunnen stellen. In de eerste plaats is een goed doordachte en functionerende technische infrastructuur nodig. Vervolgens moet het materiaal zelf met de bijbehorende metadata goed en efficiënt worden verwerkt en duurzaam opgeslagen. De vindbaarheid van het materiaal hangt nauw samen met de kwaliteit van de metadata, die zoveel mogelijk uniform, consistent, en persistent moeten zijn. Ten derde zijn digitale diensten nodig voor de beschikbaarstelling aan de klant, zowel zakelijke partners als individuele eindgebruikers.

Digitalisering en infrastructuur

In de afgelopen beleidsperiode is veel bereikt, maar het bouwen van de digitale bibliotheek is een complex innovatief proces dat vraagt om een stapsgewijze aanpak. Hierbij moet rekening worden gehouden met voortdurend evoluerende technologische mogelijkheden en inzichten, voortschrijdend onderzoek en beredeneerde inzet van beschikbare middelen. Een helder omschreven beeld van het eindproduct is essentieel. Bij de KB is dit proces aangestuurd door middel van het programma Digitale Bibliotheek, een verzameling projecten op het gebied van technische infrastructuur, digitalisering, optimalisering van werkprocessen en beschikbaarstelling via digitale diensten.

De ontwikkeling van de digitale bibliotheek is dus niet per se een lineair proces en niet alle voortgang is direct zichtbaar voor de klant. Technische complicaties, interdependenties, externe factoren en de limiet aan beschikbare middelen en (IT-)capaciteit noodzaken soms tot het maken van tussentijdse keuzes en herprioritering. Soms moest er op onderdelen worden getemporiseerd, terwijl er op andere onderdelen kon worden versneld. Zo verloopt de bouw van het nieuwe digitaal magazijn (e-Depot) langzamer dan gehoopt en worden er aan de hand van een gefaseerde planning kleinere stappen gezet. Grote voortgang is daarentegen geboekt op het vlak van digitalisering en dienstverlening. De realisatie van het landelijke full-text platform Delpher, dat iedereen in Nederland toegang geeft tot honderdduizenden boeken, tijdschriften en kranten, in samenwerking met de universiteitsbibliotheken van Amsterdam (UvA), Leiden, Utrecht en Groningen en het Meertens Instituut is daar een mooi voorbeeld van.

Mede dankzij de publiek-private samenwerking met Google en ProQuest is de digitaliseringsdoelstelling van 10% voor deze beleidsperiode ruimschoots behaald. In het najaar van 2014 is de digitalisering van ca. 230.000 banden van de KB door Google afgerond. Alle boeken zijn weer terug in de KB en komen in digitale vorm beschikbaar via Delpher. Een aanzienlijk deel van de Nederlandse rechtenvrije boekproductie bevindt zich echter buiten de KB, vooral in de Nederlandse universiteitsbibliotheken. Grootschalige digitalisering van Nederlands erfgoed uit de universiteitsbibliotheken is dan ook de volgende stap. Onder de paraplu van de overeenkomst tussen de KB en Google worden de komende twee jaar 100.000 titels van de Universiteit van Amsterdam gedigitaliseerd en beschikbaar gesteld.

De mogelijkheden voor digitalisering in het kader van het nationaal programma Metamorfoze zijn recentelijk vergroot door afschaffing van de cofinancieringsregeling.

DELPHER: de nationale infrastructuur voor full-text toegang van boeken, kranten en tijdschriften is door de KB ontwikkeld in samenwerking met de universiteitsbibliotheken van Amsterdam (UvA), Leiden, Utrecht en Groningen en het Meertens Instituut. Het platform is begin 2014 als betaversie gelanceerd. De bèta-status is met de lancering van Delpher '2.0' in november 2014 opgeheven en sindsdien is Delpher een volwassen dienst. Eind 2014 bevatte Delpher ruim 150.000 boeken, 1 miljoen Nederlandse kranten en 1,5 miljoen pagina's uit Nederlandse tijdschriften. De titels van de gedigitaliseerde werken worden opgenomen in het GGC/WorldCat, dat functioneert als digitaliseringsregister. Zowel de ontwikkeling van het platform als het digitaliseringsregister werden mede gefinancierd door de Stichting Pica.

SAMENWERKINGSPROJECT GOOGLE: in totaal zijn ca. 230.000 rechtenvrije banden uit de KB-collectie uit de 18e en 19e eeuw gedigitaliseerd die beschikbaar gesteld worden via Delpher. Het streven is de samenwerking uit te breiden naar de Nederlandse universiteitsbibliotheken met als doel uiteindelijk de gehele rechtenvrije boekproductie tot 1874 beschikbaar te kunnen stellen. Als eerste zal de UvA in de komende twee jaar 100.000 boeken door Google laten digitaliseren.

SAMENWERKINGSPROJECT PROQUEST: in opdracht van de KB worden ca. 50.000 oude drukken van vóór 1700 gedigitaliseerd. Vanwege de kwetsbaarheid van dit materiaal worden deze werken in de KB zelf gescand.

METAMORFOZE: nationaal programma voor het behoud van papieren erfgoed. Het programma wordt gecoördineerd door het Bureau Metamorfoze dat bij de KB is ondergebracht. Vanaf 2011 werkt het programma Metamorfoze met twee trajecten:

- Archieven en Bijzondere Collecties (ABC), uitgevoerd door de instellingen in samenwerking met de KB. De duurzame opslag van de masters is ondergebracht bij het Nationaal Archief (Archieventraject nieuwe stijl).
- Boeken, Kranten en Tijdschriften (BKT), uitgevoerd door de Koninklijke Bibliotheek.

Het digitaal magazijn, het nieuwe elektronische depot voor duurzame opslag wordt volgens een gefaseerde aanpak (releaseplanning) ontwikkeld. Per release worden functionaliteiten uitgebreid of toegevoegd. Na de eerste inrichting van functionaliteiten voor het laden van bestaande stromen digitale publicaties, zal voorrang worden gegeven aan het binnenhalen van nieuwe stromen born-digital (oorspronkelijk digitaal) materiaal. Dit is een cruciale stap voor de opbouw van de born-digital collectie. De volgende stap is (on site) beschikbaarstelling daarvan.

Opslag en beheer van digitale collecties

De born-digital en gedigitaliseerde bestanden zijn waardevolle en veelgebruikte collecties. Zij zijn het fundament van bijna alle diensten van de KB. Die waarde en dat gebruik zullen in de komende jaren alleen maar toenemen, evenals de risico's. Duurzame opslag en daarop gericht digitaal collectiebeheer vormen een absolute voorwaarde voor beschikbaarstelling nu en in de toekomst. Onder 'duurzaam' wordt verstaan: zeer langdurig en in goede staat, d.w.z. vindbaar en bruikbaar. Authenticiteit, betrouwbaarheid en toegankelijkheid van tekstuele en visuele informatie zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

In de afgelopen periode is gewerkt aan een strategie met bijbehorende beleidskaders voor de opslag van digitaal en gedigitaliseerd materiaal op verschillende niveaus van duurzaamheid. Er worden maatregelen getroffen voor een adequaat beheer van de digitale collectie voor de lange termijn.

Beschikbaarstelling

De beschikbaarstelling van materiaal kent diverse beperkingen, omdat rekening moet worden gehouden met auteursrecht, licenties en wet- en regelgeving op het gebied van privacy.

AUTEURSWET: de Nederlandse Auteurswet, die o.a. bepaalt dat het auteursrecht van kracht is tot 70 jaar na het overlijden van de maker, dateert uit 1912, ver voor het digitale tijdperk. Waar de Auteurswet bij gedrukt materiaal een uitzondering maakt voor het beschikbaar stellen en/of uitlenen t.b.v. onderzoek, onderwijs en zelfstudie, bestaat een dergelijke bepaling voor digitaal materiaal niet. Aan de beschikbaarstelling van recente digitale publicaties zitten daardoor tal van juridische haken en ogen.

Het kader voor het auteursrechtenbeleid van de KB is in 2011 vastgelegd. In 2013 is een overeenkomst tussen de KB, de Stichting Lira en Stichting Pictoright (collectieve beheersorganisaties) tot stand gekomen over de beschikbaarstelling (hergebruik) van tijdschriften die door de KB worden gedigitaliseerd in het kader van het programma Metamorfoze en die zijn uitgegeven tussen 1900 en 1940. In 2014 is een vergelijkbare overeenkomst gesloten over het hergebruik van boeken, uitgegeven tussen 1872 en 1940. Voor materiaal vanaf 1950 worden nieuwe modellen ontwikkeld en zullen met uitgever en rechthebbenden afzonderlijk afspraken worden gemaakt. In 2014 is de voorbereiding gestart van een proefproject voor het digitaliseren van selecties van oorspronkelijk Nederlandse literatuur (dus niet vertaald) tussen 1950 en 1995.

2. Onze collecties onder de mensen brengen

De KB heeft een unieke collectie op het gebied van Nederlandse geschiedenis, cultuur en samenleving. Voor deze collectie streeft de KB volledigheid na, zowel fysiek als – bij voorkeur – digitaal. In het kader van haar taken in de nationale informatievoorziening verwerft de KB ook internationale wetenschappelijke content. De afgelopen jaren is de collectie mede gegroeid door overname van (delen) van collecties van instellingen die genoodzaakt waren hun deuren te sluiten. De bijlagen 1 t/m 3 bevatten uitvoerige informatie over groei van de collectie, aanwinsten bijzondere collecties, publicaties van medewerkers en publiciteit.

Naast het selecteren en verwerven van collecties (informatie) ziet de KB het als haar taak het gebruik en de zichtbaarheid hiervan te vergroten. Dit gebeurt steeds vaker door middel van digitale dienstverlening aan zakelijke partners en eindgebruikers. De wensen van de klant dienen als uitgangspunt bij het ontwikkelen van diensten.

Zichtbaarheid en vindbaarheid

Vernieuwde KB-website

De website, die de laatste jaren ca. 5 miljoen bezoekers per jaar trekt, is een belangrijke toegangspoort tot de collecties en de diensten van de KB en fungeert bovendien als etalage voor de collecties. De site is in het afgelopen jaar geheel vernieuwd, voorzien van een eigentijdse vormgeving en is in december gelanceerd. Ook de bladerboeken zijn op een modernere technische leest geschoeid.

Wikipedian in Residence

Een belangrijke bijdrage aan de zichtbaarheid van de KB leverde het project Wikipedian in Residence. In 2013 ging de eerste Wikipedian-in-Residence (WIR) van Nederland aan de slag bij de KB en het Nationaal Archief (NA). Het doel was data en expertise beter zichtbaar te maken via Wikipedia, de vrije online encyclopedie waar iedereen aan mee kan werken. Wikipedia is met 500 miljoen unieke bezoekers per maand het meest geraadpleegde referentiewerk ter wereld en dus de ideale plek om content en kennis van de KB en het NA breed onder de mensen te brengen. Het project is afgerond en positief geëvalueerd. De samenwerking met Wikipedia wordt in 2015 voortgezet.

Usability Lab

De KB heeft een *Usability Lab* ingericht ter optimalisering van de gebruiksvriendelijkheid van de digitale diensten. Dit is een fysieke ruimte met pc's, waar leeszaalbezoekers diensten in ontwikkeling kunnen uitproberen en van feedback voorzien. Het *Usability Lab* is van grote waarde voor de verdere ontwikkeling van diensten, zoals Delpher.

Dataservices en API's

Voor de zichtbaarheid en vindbaarheid van wetenschappelijk en historisch materiaal te midden van de overweldigende hoeveelheid digitaal materiaal die wereldwijd beschikbaar is, is het noodzakelijk geworden om dit materiaal, behalve op de eigen website, ook langs andere kanalen op het internet aan te bieden. Dataservices is een dienst waarmee de KB computers van derden rechtstreeks toegang geeft tot de data en metadata die de KB in beheer heeft. Digitale afbeeldingen, metadata en teksten worden via een API (Application Programming Interface) op basis van SRU of OAI-PMH ter beschikking gesteld. Doelgroepen voor dataservices zijn wetenschappelijk onderzoekers, erfgoedinstellingen, open data-initiatieven, de creatieve industrie en commerciële bedrijven, maar ook aggregatoren zoals Europeana. Dataservices heeft zich ontwikkeld tot een volwaardige dienst (<http://www.kb.nl/bronnen-zoekwijzers/dataservices-en-apis>), waarvan vooral onderzoekers gebruik maken. Het kunnen beschikken over kopieën van datasets is voor hun onderzoek en analyses (tekst- en data mining) van wezenlijk belang.

NRC-journalist en grootgebruiker van de KB-collecties Ewoud Sanders, publiceerde een herziene versie van zijn praktische zoekgids, *Digitaal schatgraven bij de KB*.

Presentatie van de collecties

Op allerlei manieren, zowel fysiek als digitaal, spant de KB zich in voor vergroting van de zichtbaarheid van haar collecties. (Web)tentoonstellingen, (blader)boeken, lezingen en symposia vergroten de bekendheid van fraaie collectiestukken bij het brede publiek, dienen onderzoek en onderwijs en dragen bij aan het behoud van de originelen, doordat ze minder gehanteerd hoeven te worden als ze eenmaal gedigitaliseerd zijn.

De KB verleent veelvuldig medewerking aan grote tentoonstellingen door middel van bruiklenen en inzet van expertise van haar conservatoren.

Facsimile van Nederlandsche vogelen (1770-1829) van C. Nozeman en C. Sepp, onder redactie van Marieke van Delft, Lannoo / KB, 2014

In navolging van de succesvolle facsimile van Atlas de Wit (1669) uit 2012, verscheen, opnieuw in samenwerking tussen de KB en uitgeverij Lannoo, een herdruk op ware grootte van *Nederlandsche vogelen*, het eerste overzicht in woord en beeld van vogels die in Nederland voorkomen (1770-1829). Alle afbeeldingen en teksten uit de vijf oorspronkelijke delen zijn in één band samengebracht, die ruim 11 kg weegt. Hiermee is weer een bijzonder collectiestuk van de KB letterlijk binnen ieders handbereik gekomen. De uitgave werd getoond en besproken in De Wereld Draait Door (DWD) en is ook als bladerboek te raadplegen op de website van de KB. In samenwerking met Museum Meermanno werd de succesvolle tentoonstelling 'Vogels. Duizend jaar vogels in honderden boeken' georganiseerd.

Verder toonde de Expositie Topstukken KB unieke werken uit de collecties en besteedde de KB aandacht aan specifieke thema's, waaronder 'Reizen' en de 'Eerste Wereldoorlog (1914-1918)'.

3. Versterken (inter)nationale samenwerking

Als nationale bibliotheek speelt de KB een belangrijke, vaak initiërende rol in diverse landelijke en internationale samenwerkingsverbanden, veelal gericht op innovatie, ontwikkeling en onderzoek. Speerpunten in het onderzoek van de KB blijven digitale duurzaamheid en technologische innovaties met betrekking tot de digitale bibliotheek. Relatief nieuwe onderzoeksgebieden zijn *Digital Humanities* en *linked (open) data*.

Digitale duurzaamheid

Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid

In de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid (NCDD) werkt de KB samen met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, Data Archiving and Networked Services (DANS), het Nationaal Archief en de Culturele Coalitie Digitale Duurzaamheid onder leiding van EYE Film Museum. De missie van de NCDD luidt “bewerkstelligen dat Nederland beschikt over een stabiele organisatorische en technische infrastructuur die het behoud en de duurzame toegankelijkheid garandeert van digitale informatie die van cruciaal belang is voor wetenschap, cultuur en samenleving”. Samenwerking binnen en tussen de verschillende gebieden van de publieke sector is nodig, omdat de investeringen die gemoeid zijn met digitale duurzaamheid te groot zijn voor individuele organisaties. In internationaal verband werkt de NCDD samen met de Digital Preservation Coalition (DPC), waarin ook instellingen uit het Verenigd Koninkrijk en Ierland vertegenwoordigd zijn.

Internationaal e-Depot

Het internationaal e-Depot van de KB fungeert sinds 2003 als duurzaam archief voor wetenschappelijke informatie voor wetenschappers binnen Nederland. Deze archief functie is van maatschappelijk belang omdat hiermee de permanente toegang tot internationale onderzoeksliteratuur gegarandeerd wordt. Het gaat hierbij vooral om materiaal van internationaal opererende uitgeverij die geen eenduidig land van herkomst (meer) hebben. Gestreefd wordt naar een zoveel mogelijk kostendekkende exploitatie. De kosten worden tot nu toe volledig gedekt door investeringen die al worden gedaan voor opbouw en beheer van het nationale e-Depot. Om maximale dienstverlening te kunnen bieden moet de KB investeren in uitgebreidere dekking (van 70-95%) van het bezit en actief werken aan verdere dienstontwikkeling. Hiervoor is een overeenkomst gesloten met Portico, een organisatie voor duurzame archivering in de VS. Zo kan de KB besparen op het intensieve voorwerk dat nodig is bij het binnenhalen van publicaties van de uitgeverij, en relatief snel de dekkingsgraad verhogen.

Digital Humanities

Het onderzoek in de humaniora is de afgelopen tien jaar ingrijpend veranderd door beschikbaarheid van digitaal materiaal in grote volumes (*big data*) en van middelen om dit materiaal op een nieuwe manier te benaderen en te bewerken (*Digital Humanities*). De KB heeft directe aansluiting gezocht bij deze nieuwe wensen en behoeften van onderzoekers. In 2014 is in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam het programma ‘Researcher-in-Residence’ gestart. Het doel is in korte projecten samen met onderzoekers diensten te ontwikkelen via *embedded research* in het KB research-lab (<http://lab.kbresearch.nl/>), waar op dit moment al diverse door de KB ontwikkelde *tools* en applicaties te vinden zijn.

In juni vond in het KB-gebouw de eerste Digital Humanities Benelux-conferentie plaats, georganiseerd door de KB, Universiteit van Amsterdam, Universiteit Antwerpen en Huygens ING.

In het najaar was historisch letterkundige Els Stronks als fellow Digital Humanities verbonden aan de KB en het NIAS. Op basis van vooral liedteksten voor jongeren uit de periode 1500-1800 deed zij onderzoek naar hoe en wanneer hier rolpatronen voor jongeren ontstonden.

Linked (open) data

De KB hecht grote waarde aan deelname aan het semantisch web. Door middel van *linked open data* kunnen collecties onderling worden verbonden, waardoor de vindbaarheid wordt verhoogd. Er lopen diverse projecten op het gebied van *linked open data*. In het project ‘A Gateway to European Newspapers online’ werken 17 Europese instellingen de komende drie jaar samen om krantencollecties op Europees niveau beter toegankelijk te maken. Het project is zowel gericht op aggregatie als op verrijking van het krantenmateriaal. De KB leidt het werkpakket ‘Verrijking van gedigitaliseerde kranten’. Ook een gedeelte van het historische krantenmateriaal van de KB zal via dit project op artikelniveau in Europeana worden aangeboden. Het project Linked Metadata heeft als doel de GGC-Thesauri en de nationale bibliografie als *linked data* aan te bieden.

Netwerk digitaal erfgoed

Onder leiding van het ministerie van OCW heeft de KB samen met andere erfgoedinstellingen gewerkt aan de ontwikkeling van een nationale strategie Digitaal Erfgoed. Doel is een open en doelmatige infrastructuur voor

digitaal erfgoed. Binnen dit netwerk voor digitaal erfgoed fungeert de KB als hub in het bibliotheekdomein. OCW stelt financiële middelen beschikbaar voor de uitvoering van projecten. Om bibliotheekcollecties te kunnen aansluiten is veel voorbereidend werk nodig. Bibliotheek.nl heeft in het kader van haar activiteiten om een digitale infrastructuur voor bibliotheken te realiseren een inventarisatie uitgevoerd van collecties bij lokale openbare bibliotheken, de KB heeft een deelinventarisatie gemaakt van collecties bij universiteitsbibliotheken en in de projectenbank van DEN zijn verschillende bibliotheekcollecties bekend. In 2014 is het project 'Bibliotheekcollecties in het netwerk' gestart, dat een overzicht zal opleveren van bestaande digitale bibliotheekcollecties in Nederland. Doel is om alle digitale collecties aan te sluiten op het landelijke netwerk, waardoor de connectiviteit tussen collecties wordt vergroot en de waarde voor de klant zal toenemen. De KB zal een advies opstellen over de wijze waarop die aansluiting kan worden gerealiseerd. Doordat ook voorzien wordt in kennisopbouw en -overdracht over het beschikbaar maken van collecties wordt ook geïnvesteerd in de competenties van collectiehoudende instellingen.

Nationale digitale bibliotheek

Op 21 oktober organiseerde de KB de conferentie 'Naar een nieuw bibliotheekperspectief' met als onderwerp de invulling van de nationale digitale bibliotheek. Doel was een eerste aanzet tot een gezamenlijk beeld hiervan binnen de sector. Mede op basis van de uitkomsten van de conferentie is een *roadmap* in voorbereiding.

Gemeenschappelijke informatie-infrastructuur en overstap naar WorldShare platform

Een belangrijke ontwikkeling is standaardisering en internationalisering van de informatie- infrastructuur en de bijbehorende catalogiseer- en metadatastandaarden. In dat kader participeert de KB in het Transitieproject GGC-Worldshare (UKB-OCLC). Concreet houdt dit een overstap in van het nationale, gemeenschappelijke geautomatiseerde catalogiseersysteem (GGC) naar het internationale Worldshareplatform, dat OCLC ontwikkelt. Volgens de huidige planning zullen eind 2016 zowel de UB's als de KB overgestapt zijn. Dit project impliceert tevens de overstap naar internationale catalogiseer- en metadatastandaarden. Het belang voor de UB's ligt in schaalvoordelen van internationale samenwerking, betere aansluiting bij een steeds internationaler wordende gebruikersgroep en het realiseren van kostenbesparingen en efficiëntie. Het voordeel voor de KB is vooral gelegen in de aansluiting bij internationale standaarden en het vergroten van de internationale zichtbaarheid en vindbaarheid van haar collecties.

Samenwerking met Museum Meermanno

Eind 2013 hebben de KB en Museum Meermanno in een verklaring de intentie vastgelegd om de bestaande samenwerking te intensiveren met de exploitatie van beide collecties van beide instellingen in een Centrum voor onderwijs en onderzoek, gewijd aan de geschiedenis en cultuur van het boek in de samenleving in brede zin. Afgesproken is om de levensvatbaarheid van een dergelijk centrum nader te onderzoeken en bij gebleken levensvatbaarheid het museum in 2017 onder de hoede van de KB te brengen. Onder begeleiding van een gezamenlijke stuurgroep is in 2014 een haalbaarheidsonderzoek gestart. Er zijn verschillende scenario's ontwikkeld. Voor het gekozen scenario zal een businessmodel moeten worden uitgewerkt. Met het oog op de nauwere samenwerking is in opdracht van de KB bij het museum een beperkt due-diligence-onderzoek uitgevoerd. De Raad van Toezicht van het museum en het ABC van de KB hebben overlegd over de bestuurlijke aspecten van nauwere samenwerking, c.q. integratie.

Europese projecten

Verschiedende Europese projecten zijn succesvol afgerond. De *tools* die zijn ontwikkeld binnen Scape, gericht op het langdurig en duurzaam bewaren van grote hoeveelheden digitale objecten, zullen worden getest in de KB researchlab-omgeving. De European Library heeft een zoekinterface voor historische kranten geïmplementeerd. De *open source tools* die in EMOP zijn ontwikkeld worden beschikbaar gesteld via het IMPACT Center of Competence en de INL Lexicontool voor historische spelling wordt geïmplementeerd in Delpher.

Doordat de subsidiemogelijkheden voor Europese projecten sterk zijn teruggelopen is het moeilijker om nieuwe projecten te starten. Momenteel lopen nog Commit Sealinc, WebArt en Futurebase en neemt de KB deel aan twee expertisecentra: IMPACT en de Open Preservation Foundation (OPF). Meer informatie is te vinden op (<http://www.kb.nl/organisatie/onderzoek-expertise/onderzoek-digitalisering-en-digitale-duurzaamheid>).

4. Voorbereiding integratie taken SIOB, BNL en DBNL

De KB stond aan de vooravond van diverse ingrijpende veranderingen met ingang van 2015:

- de implementatie van nieuwe wettelijke kaders naast de WHW voor de wetenschappelijke taken: de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) voor de openbare bibliotheektaken en de Kaderwet ZBO die de formele positie regelt;
- de integratie van taken en medewerkers van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB), stichting Bibliotheek.nl (BNL) en stichting Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) als gevolg van de Wsob;
- de aanvang van een nieuwe beleidsperiode 2015-2018, waarin de KB op grond van haar oude én nieuwe taken een bredere invulling zal gaan geven aan het begrip nationale bibliotheek.

Het afgelopen jaar stond sterk in het teken van de voorbereidingen die hiervoor moesten worden getroffen. De formele voorbereiding van de integratie van SIOB, BNL en DBNL legde een aanzienlijk beslag op de beschikbare capaciteit, vooral bij de sector Bedrijfsvoering.

SIOB en BNL

De voorbereidingen van de integratie van SIOB en BNL besloegen de periode voorjaar 2013 - december 2014. Doel van de integratie is het op wettelijke grondslag bewerkstelligen van een sterk en coherent bibliotheekstelsel en het creëren van synergie door krachtenbundeling van de KB als nationale en wetenschappelijke bibliotheek met het openbare bibliotheekveld, evenals het verder ontwikkelen en beheren van de nationale digitale bibliotheek.

Randvoorwaarden voor de integratie waren onder meer continuïteit van activiteiten en diensten en behoud van de opgebouwde expertise. In het geval van SIOB moesten bovendien de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de activiteiten worden gegarandeerd.

Het integratietraject stond onder leiding van een onafhankelijke procesbegeleider. OCW fungeerde als opdrachtgever op afstand; de branchevereniging Vereniging van openbare bibliotheken (VOB) was nauw bij het proces betrokken. De processtructuur bestond uit een stuurgroep, waarin naast de procesbegeleider de directeurs van de betrokken organisaties zitting hadden (in de beginfase waren er aparte stuurgroepen voor SIOB en BNL), en vier werkgroepen op het gebied van Financiën, personeel en organisatie, Integratie digitale diensten, Stelseltaken & nieuwe thema's, Wsob, en Communicatie. De werkgroepen waren samengesteld uit medewerkers van KB, SIOB en BNL. Het werk werd zoveel mogelijk in werkpakketten verdeeld en via een procescoördinatieteam en regieteam gemonitord.

Het was een complex proces, waarbij zorgvuldigheid, het op de juiste wijze betrekken van medezeggenschapsorganen en externe stakeholders, evenals het informeren en meenemen van de medewerkers van wezenlijk belang was. Voor de meeste KB-medewerkers werd de integratie pas een realiteit met de daadwerkelijke komst van de nieuwe collega's in januari 2015.

DBNL

Een apart traject vormde de integratie van DBNL in de KB, eveneens op grond van de Wsob. De Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren is een website over de Nederlandse literatuur, taal en cultuurgeschiedenis (www.dbnl.org), die in 1999 door de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde is gelanceerd. De medewerkers van DBNL werkten al vanaf het voorjaar vanuit de KB en zijn, evenals de medewerkers van SIOB en BNL in december formeel geplaatst in de KB-organisatie. Sinds 1 januari 2015 is www.dbnl.org opgenomen in de dienstverlening van de KB. Vanaf deze datum zijn de Taalunie, de KB en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek (VEB) samen verantwoordelijk voor het beleid en de inhoud van de webdienst.

De meest relevante aspecten van de integratie waren eind 2014 gerealiseerd:

- alle juridische;
- plaatsing van de medewerkers en taken van SIOB, BNL en DBNL in de KB-organisatie volgens het principe van 'overgang van onderneming';
- aanpassing, c.q. uitbreiding van de administratieve systemen en kantoorautomatisering;
- een gezamenlijke begroting voor de taken vanuit de WHW en de Wsob;
- inventarisatie en inrichting van digitale diensten en bijbehorende infrastructuur, zodat continuïteit van dienstverlening per 2015 is gewaarborgd;
- voorbereidingen voor de inhuizing van alle nieuwe medewerkers in het KB-gebouw, inclusief 'On board' programma (uitvoering januari 2015);
- informeren van alle medewerkers en belanghebbenden over de nieuwe situatie en organisatie.

Transitie naar de nieuwe KB-organisatie

Naast de formele aspecten van de integratie is ook aandacht geschonken aan de 'zachte kant': kennismaking, organisatie (waaronder werkwijzen, werkprocessen en samenwerking) en cultuur. Immers, niet alleen stond de medewerkers van SIOB, BNL en DBNL een grote verandering te wachten, ook voor de KB en haar medewerkers zou de integratie aanzienlijke gevolgen hebben.

Om de overgang naar de nieuwe situatie te faciliteren en om een deugdelijke basis te leggen voor de nieuwe KB-organisatie werd per 1 september 2014 een transitie-manager benoemd en is een transitieprogramma 'Naar een nieuwe KB' opgezet. De transitie-manager leidt dit programma onder directe aansturing van de algemeen directeur en in nauwe samenwerking met het hoofd HRM en het hoofd Corporate Communicatie. Het transitieprogramma startte in december 2014 met kennismakings sessies en loopt door tot en met eind 2016. In het voorjaar van 2016 zal een evaluatie van de integratie plaatsvinden.

KB-indicatoren

Toelichting

Sinds 2003 maken KB-indicatoren deel uit van het jaarverslag. Zij maken de prestaties van de KB zichtbaar en meetbaar. De huidige indicatoren zijn in 2008 overeengekomen met het ministerie van OCW; deze afspraak liep tot einde 2014. De indicatoren zijn verdeeld in type 1 en type 2, waarbij de type 1-indicatoren inzicht geven in de uitvoering van KB-taken, en de type 2-indicatoren in de bedrijfsvoering.

Overzicht KB-indicatoren 2014

Lijst met indicatoren per 1-1-2008 voor de periode 2008-2014, vastgesteld op 4 december 2008

Indicatoren met betrekking tot de uitvoering van de KB-taken

(type 1)	Realisatie 2014	Realisatie 2013	Realisatie 2012
1. Bezoeken bibliotheek ¹⁾	91.160	87.674	91.824
2. Raadplegingen website	4.632.531	5.359.184	4.959.194
3. Beschikbaarstelling informatiebronnen	804.076	679.572	567.801
4. Medewerking tentoonstellingen elders	378	41	22
5. Klanttevredenheid (schaal 1-10)	n.v.t.	8,0	7,8
6. Aanwas boeken, waaronder monografieën voor het Digitaal Magazijn ²⁾	49.941	43.148	37.089
7. Aanwas afleveringen gedrukte tijdschriften	48.356	55.287	71.814
8. Aanwas tijdschriftartikelen digitaal magazijn ³⁾	7.432.467	1.718.639	1.119.110
9. Groei van metadata	66.207	65.690	67.385
10. Dekkingspercentage uitgevers ⁴⁾	ca. 97%	ca. 97%	ca. 97%
11. Landelijk programma			
Metamorfoze / opnames voltooide projecten			
Boeken in pagina's	1.750.417	3.338.209	-
Tijdschriften	875.998	1.293.998	-
Kranten	1.197.837	1.561.020	-
12. Publicaties, presentaties en blogs medewerkers	206	220	85

Indicatoren met betrekking tot de bedrijfsvoering

(type 2)	Realisatie 2014	Realisatie 2013	Realisatie 2012
13. Medewerkers in vaste dienst	252,91	248,25	254,65
14. Medewerkers in tijdelijke dienst	23,30	16,00	13,40
15. Projectpersoneel	22,15	24,60	33,90
16. Vervallen ⁵⁾			
17. Gemiddelde personeelslast per medewerker in €	65.725	64.184	63.796

¹⁾ Aantal KB-leden per eind 2014: 14.648 (2013:16.209)

²⁾ Nieuwe digitale monografieën voor het digitaal magazijn (onderdeel van de totale aanwas) in 2014: 2.632 (in 2013: 2.105).

³⁾ Inclusief 11.843 geharveste websites (versies van uniek geselecteerde Nederlandse websites verworven voor duurzame opslag in het digitaal magazijn); 2013: 10.072.

⁴⁾ Het dekkingspercentage bedroeg vanaf 2012 waarschijnlijk ca. 97%, vergelijkbaar met voorgaande jaren. Door de overgang naar een nieuwe verwerkingsmethodiek is er geen exact cijfer te geven

⁵⁾ Met ingang van 2011 wordt de rijksbijdrage verstrekt als een lumpsum bedrag (m.u.v. het boekenbudget). Deze indicator is vervallen.

3. Beschikbaarstelling informatiebronnen

Het aantal beschikbaar gestelde gedrukte en digitale informatiebronnen bestaat uit beschikbaarstelling ter plaatse vanuit het magazijn van publicaties uit de KB-collectie en van publicaties uit andere bibliotheken aan KB-klienten. Verder uit beschikbaar gesteld micromateriaal, het aantal geleverde digitale opnamen van en uit publicaties aan externe klanten, en het aantal beschikbaar gestelde publicaties op aanvraag van buiten (interbibliotheecair leenverkeer, IBL). Het gebruik van materiaal in open opstelling blijft buiten beschouwing. Tussenkost van personeel is hierbij niet nodig, het gebruik wordt dus niet geregistreerd.

Beschikbaar gestelde publicaties

	Totaal beschikbaar gestelde publicaties	Totaal ter plaatse en digitaal	ter plaatse	digitaal	IBL	e-Depot	scans
2014	804.076	791.799	120.543	671.256	8.962	955	2.360
2013	679.572	664.145	142.577	521.568	11.410	1.833	2.204
2012	567.801	547.906	168.638	379.268	13.955	2.890	3.050
2011	450.604	429.142	208.882	220.260	15.918	2.695	2.849
2010	367.020	346.958	213.309	133.649	15.065	2.831	2.166

Het aantal beschikbaar gestelde publicaties is sterk gestegen. De beschikbaarstelling van digitale publicaties is substantieel toegenomen, terwijl de beschikbaarstelling van fysieke publicaties verder is gedaald.

4. Medewerking tentoonstellingen elders (gehonoreerde bruikleenaanvragen)

De medewerking die de KB verleent aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland wordt gemeten aan de hand van de bruikleenaanvragen die daadwerkelijk zijn gehonoreerd en uitgevoerd. In 2014 heeft de KB 378 bruiklenen ter beschikking gesteld voor tentoonstellingen. Dit is in vergelijking met voorgaande jaren een grote stijging die is vooral te danken is aan de intensievere samenwerking met Meermannno, waardoor het aantal bruikleenaanvragen sterk is toegenomen.

Gehonoreerde bruikleenaanvragen

	Totaal	Binnenland	Buitenland
2014	378	330	48
2013	41	36	5
2012	22	22	0
2011	27	23	4
2010	28	22	6

Er zijn 82 rondleidingen en cursussen verzorgd. De rondleidingen worden op vaste tijdstippen aangeboden en bekendgemaakt via de activiteitenkalender. De cursussen betreffen het gebruik van de bibliotheek en worden ook aangeboden aan scholieren van het vwo, de studenten en bibliotheekgebruikers van morgen.

Het aantal bezoekers aan de Expositie Topstukken KB liep in 2014 verder terug. Vanaf 2 november was de Expositie Topstukken KB voorlopig gesloten wegens onderhoudswerkzaamheden.

Bezoekers Expositie Topstukken

2014	8.125
2013	11.187
2012	15.230
2011	17.369
2010	20.825

5. Klanttevredenheid (schaal 1-10)

De klanttevredenheid werd tot en met 2009 gemeten door middel van een jaarlijks herhaald klantenonderzoek. Gezien de kosten van dit onderzoek, en het voortdurend schommelen van de klanttevredenheid rond de 8, is besloten dit onderzoek om de twee jaar te herhalen. De meting in 2013 leverde als rapportcijfer een 8,0 op. In 2014 heeft geen klanttevredenheidsonderzoek plaatsgevonden, en is het cijfer van 2013 aangehouden.

Klanttevredenheid

2014	8,0	
2013	8,0	
2012	7,8	
2011	7,8	
2010	8,0	

6. Aanwas boeken, waaronder monografieën voor het digitaal magazijn

Het totaal aantal verworven boeken wordt gemeten aan de hand van acquisitie (inclusief geschenken) van gedrukte boekpublicaties voor de Nederland-Collectie, de Bijzondere Collecties en de Context- en Referentiecollectie, plus de acquisitie van digitale monografieën voor het digitaal magazijn. Dit laatste cijfer wordt vanaf 2008 ook apart vermeld. De digitale monografieën zijn online aangeleverde publicaties, e-books.

Aanwas boeken, inclusief monografieën Digitaal Magazijn (e-Depot)

2014	49.941	e-books 2.632	
2013	43.148	e-books 2.105	
2012	37.089	e-books 2.751	
2011	47.893	e-books 1.653	
2010	56.447	e-books 2.156	

Het aantal verworven boeken is net als in de afgelopen jaren verder gestegen, o.m. door vele schenkingen.

7. Aanwas afleveringen gedrukte tijdschriften

Het totale aantal verworven afleveringen van gedrukte tijdschriften wordt gemeten aan de hand van de acquisitie van gedrukte tijdschriftafleveringen voor de Nederland-Collectie en de Context- en Referentiecollectie.

Aanwas afleveringen gedrukte tijdschriften

2014	48.356	
2013	55.287	
2012	71.814	
2011	77.047	
2010	83.136	

De teruglopende aanwas van afleveringen van gedrukte tijdschriften is een doorgaande trend die al jaren geleden is ingezet. Steeds meer uitgevers brengen tijdschriften zowel gedrukt als digitaal uit. De KB neemt in dergelijke gevallen alleen de digitale variant op. Ook stelt de KB een groot aantal digitale tijdschriften ter beschikking aan de klanten via licenties. Een groot aantal abonnementen op gedrukte tijdschriften is daarom stopgezet.

8. Aanwas tijdschriftartikelen digitaal magazijn

De aanwas van tijdschriftartikelen voor het digitaal magazijn wordt gemeten op basis van het aantal verworven en geladen tijdschriftartikelen.

Aanwas tijdschriftartikelen digitaal magazijn

	Artikelen	Websites
2014	7.432.467	11.843
2013	1.718.639	10.072
2012	1.119.110	8.430
2011	1.314.318	8.395
2010	1.311.126	5.626

De grote stijging ten opzichte van 2013 wordt veroorzaakt door de verwerking van de backlog van de Elsevier collectie. Tevens wordt er in het digitaal magazijn Release 1.5 volop geladen.

9. Groei van metadata

De groei van het aantal metadata (beschrijvingen) wordt bepaald aan de hand van het aantal beschrijvingen dat aan het GGC is toegevoegd en die vervolgens zijn overgeheveld naar het Metadata-opslagsysteem (MDO). De metadata betreffen zowel de catalogisering voor de Nederland-Collectie, Context- en Referentiecollectie en de Bijzondere Collecties, als de beschrijvingen ten behoeve van kennisdiensten, kennisdomeinen en wetenschappelijke documentatie. De laatste jaren is er sprake van een stabiel productieniveau.

Groei metadata

2014	66.207
2013	65.690
2012	67.385
2011	74.438
2010	75.816

10. Dekkingspercentage uitgevers

Het dekkingspercentage is het percentage van uitgevers die publicaties geleverd hebben aan het Depot van Nederlandse publicaties, die geregistreerd staan als lid bij de Koninklijke Vereniging voor het Boekenvak (KVB), en in het verslagjaar publicaties hebben doen verschijnen. Het dekkingspercentage bedroeg in 2014 waarschijnlijk ca. 97%, vergelijkbaar met voorgaande jaren. Door de overgang naar een nieuwe verwerkingsmethodiek is er geen exact cijfer te geven.

11. Landelijk programma

Gemeten wordt het aantal opnames voor Metamorfoze (scans) en het aantal afgeronde collecties bij het Geheugen van Nederland, (dit laatste programma is in 2011 afgerond).

De indicatoren van *Metamorfoze* geven de volgende aantallen weer: opnames van voltooide projecten (boeken, tijdschriften en kranten) en opnames van geconserveerde collecties (literair, cultuurhistorisch, internationaal en archief-) per jaar.

Metamorfoze / opnames voltooide projecten	2014	2013	2012
Boeken	1.750.417	3.338.209	2.289.589
Tijdschriften	875.998	1.293.998	1.500.000
Kranten	1.197.837	1.561.020	-

12. Publicaties en presentaties medewerkers

Gemeten worden de publicaties van medewerkers op het gebied van bibliotheek- en informatievoorziening in ruime zin, in media die door anderen dan de KB zijn uitgegeven, aangevuld met presentaties van medewerkers extern, dan wel intern voor externe genodigden. De publicaties en presentaties geven een indicatie van de mate waarin KB-medewerkers zich inzetten voor kennisverspreiding. Het gaat hierbij vooral om artikelen, boeken, blogs en presentaties. De integrale lijst met publicaties uit 2014 is opgenomen in bijlage 3.

Type 2-indicatoren

13. Medewerkers in vaste dienst

Het aantal medewerkers in vaste dienst bestaat uit de feitelijke bezetting in fte's aan vaste formatieplaatsen plus de vacatureruimte vaste formatie *op de peildatum*. Het cijfer is inclusief personeel met uitzicht op een vast dienstverband (zie tabel hieronder).

14. Medewerkers in tijdelijke dienst

Het aantal medewerkers in tijdelijke dienst wordt weergegeven naar de *gemiddelde* bezetting gedurende het jaar, in fte (zie tabel hieronder).

15. Projectpersoneel

De *gemiddelde* bezetting gedurende het jaar met medewerkers in tijdelijke dienst ten behoeve van extern gefinancierde projecten, in fte. Deze indicator maakt het aandeel projectpersoneel inzichtelijk dat werkzaam is op de grote digitaliseringsprojecten en nationale programma's (zie tabel hieronder).

N.B.: Uitzendkrachten, stagiaires en banenpoolers/medewerkers wet en bijstand zijn niet in dienst bij de kb en worden daarom niet meegeteld.

Medewerkers in fte	vast	tijdelijk	project personeel
2014	252,91	23,30	22,15
2013	248,25	16,00	24,60
2012	254,65	13,40	33,90
2011	262,42	18,00	41,00
2010	276,00	22,00	46,00

16. Omvang personele component rijksbijdrage per medewerker in € - vervallen

Per 2011 wordt de rijksbijdrage niet meer verdeeld in personele en materiële uitgaven, maar verstrekt als lumpsum-bedrag (m.u.v. het boekenbudget). Deze indicator is daarom vervallen m.i.v. 2011.

17. Gemiddelde personeelslast per medewerker in €

Deze indicator komt tot stand door de totale kosten van vast en tijdelijk personeel te delen door de totale feitelijke vaste en tijdelijke bezetting, exclusief projectpersoneel. Dit is dus ook exclusief vacatureruimte. Kosten van uitzendkrachten, stagiaires en banenpoolers worden buiten beschouwing gelaten.

2014	65.725	
2013	64.184	
2012	63.796	
2011	60.190	
2010	59.777	

In het kader van het verplichte herstelplan als gevolg van het nieuwe Financieel Toetsingskader is de pensioenpremie in 2014 verhoogd. Dit is een verklaring van de stijging. In 2015 gaat die premie weer omlaag, omdat de pensioenrichtleeftijd naar 67 is bijgesteld.

Personeelsopbouw en -ontwikkeling

Peildatum 31-12-2014

Op 31 december 2014 bedroeg de feitelijke bezetting van het personeel in vaste dienst 228,43 fte, met 24,48 fte aan vacatureruimte. De KB wil de vacatureruimte zoveel mogelijk inzetten voor de overgang naar de digitale bibliotheek.

De vier hoofden van de sectoren die wel deel uitmaken van het directieteam, worden niet gerekend tot de directie. N.B.: Uitzendkrachten, stagiaires en banenpoolers zijn niet in dienst bij de KB en worden daarom niet meegeteld.

Formatie KB naar afdeling in fte

peildatum 31-12-2014	vast	tijdelijk	project	totaal
Directie	1,00		-	1,00
Staf	6,80	2,20		9,00
Innovatie & Ontwikkeling	42,00	5,60	10,44	58,04
Marketing & Diensten	63,62	3,35	0,80	67,77
Productie & Beheer	81,63	8,20	9,75	99,58
Bedrijfsvoering	33,38	3,00		36,38
Totale feitelijke bezetting	228,43	22,35	20,99	271,77
Vacatureruimte per 31/12/2014	24,48			
Vaste formatie	252,91			

Hieronder wordt de personeelsopbouw van de KB verder uitgesplitst voor vast, tijdelijk en projectpersoneel gezamenlijk.

Leeftijdsopbouw KB in aantallen personen

[vast tijdelijk en projectpersoneel] peildatum 31-12-2014

Leeftijd	Totaal	Man	Vrouw
Tot 25 jaar	2	-	2
25-34 jaar	37	9	28
35-44 jaar	83	44	39
45-54 jaar	91	44	47
Vanaf 55 jaar	109	68	41
Totaal	322	165	157

Verdeling voltijd- en deeltijdmedewerkers naar man/vrouw

[vast tijdelijk en projectpersoneel] peildatum 31-12-2014

	Totaal	Man	Vrouw
deeltijd	142	47	95
voltijd	180	118	62
Totaal	322	165	157

Schaalverdeling uitgesplitst naar man/vrouw

[vast tijdelijk en projectpersoneel] peildatum 31-12-2014

Schaal	Totaal	Man	Vrouw
1 t/m 5	14	10	4
6 t/m 10	223	110	113
11 en 12	63	36	27
13 en hoger	22	9	13
Totaal	322	165	157

In-, uit- en doorstroom in 2014 in aantallen personen

[vast tijdelijk en projectpersoneel]

Instroom	29
Doorstroom	17
Tijdelijke detachering (in- en extern)	16 *
Uitstroom	27

* 11 intern, 5 extern

Jaarrekening 2014

Balans per 31 december 2014

Het positieve exploitatiesaldo is toegevoegd aan de bestemmingsreserve huisvesting

in duizenden euro's

Activa		31 december 2014	31 december 2013
Vaste activa			
Materiële vaste activa			
Inventaris en apparatuur	1	3.022	3.393
Collectie		pm	pm
		3.022	3.393
Vlottende activa			
Debiteuren	2	392	599
Overige vorderingen en overlopende activa	2	612	604
Liquide middelen	3	48.604	43.679
		49.608	44.882
Totaal activa		52.630	48.275
Passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	4	2.200	2.200
Bestemmingsreserve huisvesting	5	9.740	7.015
		11.940	9.215
Vorzieningen			
Wachtgeldverplichtingen	6	1.428	1.478
Uitgestelde beloning ambtsjubilea	6	286	297
Voorziening seniorenregeling	6	237	205
		1.951	1.980
Kortlopende schulden			
Crediteuren		2.463	1.532
Overige schulden en overlopende passiva	7	17.756	17.784
Saldo lopende projecten	8	18.521	17.765
		38.739	37.081
Totaal passiva		52.630	48.275

De noten verwijzen naar de toelichting op de balans

Staat van baten en lasten over 2014

in duizenden euro's

		realisatie	2014 begroting	2013 realisatie
Baten				
Rijksbijdrage OCW	⁹	38.558	38.521	38.298
Rijksbijdrage OCW projectgelden	⁹	8.000	8.000	8.000
Baten werk in opdracht van derden		171	3.175	2.345
Overige baten	¹⁰	868	567	1.030
		47.596	50.263	49.672
Lasten				
Personeelslasten	¹¹	19.341	17.813	18.623
Afschrijvingen op vaste activa	¹²	615	1.200	745
Huisvestingslasten	¹³	12.487	14.371	15.061
Overige bedrijfslasten	¹⁴	12.595	17.049	13.880
		45.039	50.433	48.309
Saldo baten en lasten				
		2.557	-170	1.363
Financiële baten en lasten				
Rentebaten	¹⁰	168	170	89
Totaal resultaat				
		2.725	0	1.452
Verwerking resultaat				
Algemene reserve		0	0	0
Bestemmingsreserve huisvesting		2.725	0	1.452
		2.725	0	1.452

Kasstroomoverzicht over 2014

in duizenden euro's

	2014	2013
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatiesaldo	2.725	1.452
Mutatie werkkapitaal		
- Vorderingen	² 199	-409
- Schulden	⁷ 903	89
- Saldo lopende projecten	⁸ 756	-2.504
Mutatie voorzieningen	⁶ -29	-25
	4.554	-1.397
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	¹ 413	-13
Afschrijvingen en desinvesteringen	¹² -43	745
Investerings in financiële vaste activa	0	0
	370	732
Mutatie liquide middelen	4.925	-664
Liquide middelen begin boekjaar	³ 43.679	44.342
Liquide middelen ultimo boekjaar	³ 48.604	43.679
	4.925	-664

Het kasstroomoverzicht is op basis van de indirecte methode

De specificatie van de post *liquide middelen* is als volgt:

3. Liquide middelen

	31 december 2014	31 december 2013
Kas	8	5
Bankrekeningen	48.597	43.674
	48.604	43.679

De KB participeert in het geïntegreerd middelenbeheer (schatkistbankieren) van het ministerie van Financiën. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de KB.

EIGEN VERMOGEN

De specificatie van de post *eigen vermogen* is als volgt:

4. Algemene reserve

	31 december 2014	31 december 2013
Stand begin boekjaar	2.200	2.200
Mutatie	0	0
Stand ultimo boekjaar	2.200	2.200

Het saldo baten en lasten 2014 (€ 2.726K) is toegevoegd aan de bestemmingsreserve huisvesting.

5. Bestemmingsreserve huisvesting

	31 december 2014	31 december 2013
Stand begin boekjaar	7.015	5.563
Dotatie uit de algemene reserve	0	0
Dotatie uit resultaat	2.726	1.452
Onttrekking	0	0
Stand ultimo boekjaar	9.740	7.015

De bestemmingsreserve huisvesting is ontstaan in 2001 voor de vooruitontvangen bedragen in de rijksbijdrage, die onder het huisvestingsbudget vielen en bedoeld waren voor instandhouding en groot onderhoud.

Ultimo 2007 was het bestemmingsfonds huisvesting volledig uitgeput. In 2008 heeft OCW een structurele verhoging van de (lumpsum) rijksbijdrage voor het onderdeel huisvestingskosten toegekend, ter compensatie van de onvolledig vergoede indexatie van door de RGD (nu RVB) in rekening gebrachte huur. Het bestuur heeft middels resultaatbestemming deze reserve gevormd.

VOORZIENINGEN

Het verloop van de *voorzieningen* is als volgt:

6. Voorzieningen

	31 december 2014	31 december 2013
Wachtgeldverplichtingen		
Stand begin boekjaar	1.478	1.514
Onttrekkingen	-216	-279
Dotaties	877	244
Vrijval	-711	0
Stand ultimo boekjaar	1.428	1.478
Uitgestelde beloning ambtsjubilea		
Stand begin boekjaar	297	297
Onttrekkingen	-37	-37
Dotaties	26	37
Vrijval	0	0
Stand ultimo boekjaar	286	297
Voorziening seniorenregeling		
Stand begin boekjaar	205	194
Onttrekkingen	-88	-70
Dotaties	120	82
Vrijval	0	0
Stand ultimo boekjaar	237	205

De kosten voor wachtgeld in 2014 (een bedrag van € 216κ) zijn ten laste van de voorziening gebracht. De totale voorziening wachtgeldverplichting voor medewerkers waarvoor een wachtgeldvoorziening wordt gevormd bedraagt € 1.428κ (2013 € 1.478κ). Het aantal wachtgelders bedroeg op die datum acht (2013 elf). Het kortlopende deel van de voorziening bedraagt € 334κ. Het deel 2 tot 5 jaar € 1.069 en langer dan 5 jaar € 25κ.

KORTLOPENDE SCHULDEN

De specificatie van de post *overige schulden en overlopende passiva* is als volgt:

7. Overige schulden en overlopende passiva

	31 december 2014	31 december 2013
Transitoria personele kosten	937	973
Schulden inzake belastingen en sociale premies	1.300	901
Vooruitontvangen bedragen	3	0
Overige overlopende passiva	151	360
	2.391	2.234

De betaling van de loonbelasting vond plaats in januari 2015 en bedroeg € 949.231

Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

LANDELIJKE projecten

	31 december 2014	31 december 2013
Transitorium landelijke projecten		
- Nationaal programma Metamorfoze	15.365	15.550
	15.365	15.550

	2014	2013
Verloopstaat		
Stand begin boekjaar	15.550	13.917
Reclassificatie naar lopende projecten	-1.983	
Ontvangen subsidies landelijke projecten	5.750	3.881
Uitgekeerde subsidies landelijke projecten	-3.952	-2.248
Stand ultimo boekjaar	15.365	15.550
Totaal overige schulden en overlopende passiva	17.756	17.784

In deze post zijn de bedragen opgenomen die in het kader van het Metamorfoze, nationaal programma voor het behoud van het papieren erfgoed zijn gereserveerd ten behoeve van instellingen in Nederland of daarbuiten die een belangrijke Nederlandse collectie willen laten conserveren en/of digitaliseren. Het saldo lopende projecten en Landelijke projecten is grotendeels langlopend van aard. Over deze bedragen, die als subsidie worden uitgekeerd, moet de KB verantwoording afleggen. Aan de ontvangende instellingen wordt dan ook, voor subsidiebedragen hoger dan € 10K, een accountantsverklaring van de onafhankelijke accountant gevraagd. De projectmiddelen die de KB zelf ontvangt, zijn net als vorige jaren ondergebracht in het saldo lopende projecten.

8. Saldo lopende projecten

	31 december 2014	31 december 2013
Metamorfoze-programma (KB-projecten)	4.942	3.548
Digitale duurzaamheid (KB-projecten)	7.113	5.331
Staten-Generaal Digitaal	145	145
Databank Digitale Dagbladen	291	747
Samenwerking KB/NA	1.297	1.341
RGD project brandveiligheid	5.000	5.000
KB/SIOB/BNL	-67	84
Overige projecten	-199	1.569
	18.521	17.765
Verloopstaat saldo lopende projecten	2014	2013
Stand begin boekjaar	17.765	20.269
Reclassificatie van landelijke projecten	1.983	
Ontvangen projectmiddelen	5.315	7.708
Kosten projecten	-6.184	-10.200
Samenwerking KB/NA	-45	-13
RGD project brandveiligheid	0	0
KB/SIOB/BNL	-152	84
Afgesloten projecten	-162	-83
Stand ultimo boekjaar	18.521	17.765

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

De belangrijkste niet uit de balans blijvende verplichtingen met een materieel financieel belang zijn:

Huurverplichtingen

Met de Rijksgebouwendienst (nu Rijksvastgoedbedrijf, RVB) is een huurcontract voor het KB-gebouw gesloten tot en met 2035. De huur (inclusief servicekosten) bedraagt in 2014 € 8.348.602. De huur wordt elk jaar door de Rijksgebouwendienst geïndexeerd. Daarnaast wordt de huur incidenteel verhoogd met de zgn. allonges ter dekking / aflossing van de kosten van uitbreidingen / aanpassingen van gebouw en installaties die via de leenfaciliteit gefinancierd zijn.

Wagenpark

Met ingang van 5 juni 2013 werd een leasecontract aangegaan voor 5 jaar, met VPHHoogenboomlease BV, voor een Volkswagen transporter. De kosten bedragen in 2014 € 6.821 (2013 € 8.639). De verplichting korter dan 1 jaar bedraagt € 7.000 en € 17.500 voor 2 tot 5 jaar.

Wachtgeld

Ex-werknemers kunnen aanspraak maken op herleving van wachtgeldrechten volgens de CAO WVOI.

LASTEN

11. Personeelslasten

		2014	2013
	realisatie	begroting	realisatie
Personeel in vaste en tijdelijke dienst	14.028	16.520	13.319
Pensioenlasten	2.035		1.913
Sociale lasten	807		515
Dekking uit projecten	-1.706		-1.723
Projectpersoneel	2.864		3.366
Kosten wachtgeldregeling	233	200	237
Overige personele lasten	1.080	1.093	996
	19.341	17.813	18.623

Ten behoeve van het inzicht zijn de cijfers vast en tijdelijk personeel samengevoegd.

Gedurende het jaar 2014 waren gemiddeld 276 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2013: 270).

Hiervan zijn geen medewerkers werkzaam in het buitenland, evenmin in 2013.

Het hierin inbegrepen gemiddeld aantal werknemers bedraagt 298 in 2014 (2013: 264)

Daar de projectkosten, inclusief projectpersoneel geen invloed hebben op het KB-resultaat zijn deze niet begroot.

Verantwoording uit hoofde van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan.

Het bezoldigingsmaximum in 2014 voor de KB is € 230.474. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van het ABC; dit bedraagt voor de voorzitter 7,5% en voor de overige leden 5% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen & gewezen topfunctionarissen - zonder dienstbetrekking

Naam	mr. drs. L.C. Brinkman	mr. drs. L. Jongsma	prof. dr. F.M.G. de Jong	W. van der Stelt
Functie	Voorzitter ABC	Lid ABC	Lid ABC	Lid ABC
Bezoldiging 2014 (in €)	8.500	8.500	8.500	4.250
Duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	365	365	365	182,5
Omvang van het dienstverband in het jaar	nvt	nvt	nvt	nvt

Naam	mr. drs. L.C. Brinkman	mr. drs. L. Jongsma	prof. dr. F.M.G. de Jong	mr H.J. Bruggink
Functie	Voorzitter ABC	Lid ABC	Lid ABC	Lid ABC
Bezoldiging 2013 (in €)	8.500	8.500	8.500	2.833
Duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	365	365	365	121
Omvang van het dienstverband in het jaar	nvt	nvt	nvt	nvt

Bezoldiging topfunctionarissen & gewezen topfunctionarissen - met dienstbetrekking

	2014	2013
Naam: J.S.M. Savenije		
Functie: Algemeen Directeur		
In deze functie sinds datum indiensttreding: 1 juni 2009		
Beloning (in €)	110.121	86.226
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	0	0
Duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	365	365
Omvang van het dienstverband in het jaar	1 fte	1 fte

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2014 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2014 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

12. Afschrijvingen op vaste activa

		2014	2013
	realisatie	begroting	realisatie
Afschrijvingen	615	1.200	745
	615	1.200	745

13. Huisvestingslasten

		2014	2013
	realisatie	begroting	realisatie
Huur en servicekosten gebouw	8.247	8.050	11.877
Onderhoud gebouw en projecten	2.283	4.003	1.083
Dekking op onderhoud	-53	-100	-104
Exploitatiekosten gebouw	2.537	2.868	2.643
Dekking op exploitatie	-527	-450	-439
	12.487	14.371	15.061

De dekking op onderhoud en exploitatie betreft de doorbelasting van vaste en variabele lasten aan inwonende instellingen.

14. Overige bedrijfslasten

		2014	2013
	realisatie	begroting	realisatie
Bureaunkosten	689	670	750
Reis- en verblijfskosten	121	103	130
Abonnementen externe faciliteiten	486	460	563
Automatiseringskosten	2.641	2.483	2.304
Kosten communicatie en marketing	199	207	205
Materiële kosten projecten	5.636	9.975	6.979
Materiële kosten interne PDB-projecten	492	1.000	787
Overige beheerslasten	712	535	486
	10.975	15.433	12.204
Collectie			
Aanschaffingen collectie	1.452	1.438	1.494
Onderhoud en bindwerk collectie	168	178	183
	1.620	1.616	1.676
	12.595	17.049	13.880

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

Accountantskosten	in duizenden euro's	
	2014	2013
Controle van de jaarrekening	64	45
Andere controlewerkzaamheden	0	4
Fiscale advisering	0	0
Andere niet-controlediensten	7	0
	71	48

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de instelling zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende jaarverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het jaarverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3. Jaarverslag van het Controleprotocol oWB-Instellingen 2010 is opgesteld, en of de door de Regeling jaarverslaggeving onderwijs vereiste overige gegevens zijn toegevoegd.
- dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Rotterdam, 14 april 2015

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door **M. van Ginkel RA**

Toelichting op de jaarrekening 2014

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Activiteiten De activiteiten van de Koninklijke Bibliotheek (KB) bestaan voornamelijk uit behoud, beheer, documentatie en beschikbaarstelling van het nationaal cultureel erfgoed; Depot van Nederlandse gedrukte en elektronische publicaties en Nederlandse bibliografie; expertisecentrum voor digitalisering, conservering en digitale archivering; onderzoek en ontwikkeling van wetenschappelijke informatievoorziening; internationaal aanspreekpunt voor bibliotheken; en bevordering van samenwerking tussen bibliotheken. De Koninklijke Bibliotheek (KB) is een zelfstandig bestuursorgaan. In de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) is bepaald dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) richtlijnen kan geven betreffende de inrichting van begroting en jaarrekening.

De KB is de nationale bibliotheek van Nederland, statutaire vestigingsplaats te Den Haag.

Verslaggevingsperiode Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Toelichting op het kasstroomoverzicht Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Schattingen Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2.361 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Toegepaste standaarden De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving, en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Met het ministerie van OCW is overeengekomen dat de KB, in tegenstelling tot wat vermeld is in de RJ 660, bepaalde bijlagen (specificaties van projecten) niet hoeft op te nemen in de jaarrekening.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Vergelijking De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Materiële vaste activa De bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd op aanschafprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen. Aanschaffingen worden geactiveerd vanaf € 1500. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van geschatte economische levensduur. De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd: 5% (bibliotheekinrichting), 10% (meubilair), 20% (apparatuur en centrale systemen) en 33,3% (decentrale systemen). Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom-genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een bestemmingsreserve voor groot onderhoud gevormd.

Collectie De collectie van de KB die feitelijk het meest waardevolle activum van de organisatie vormt, is pro memorie opgenomen, gezien de bijzondere aard en onvervangbaarheid ervan. Kosten van verwerving en onderhoud van stukken worden verantwoord in de staat van baten en lasten van het betreffende jaar.

Vorderingen Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van een voorziening van oninbaarheid.

Liquide middelen Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door het bestuur is aangebracht. Er is een bestemmingsreserve huisvesting gevormd voor een bedrag van € 9.740.000 (2013: € 7.015.000). Het bestuur heeft deze reserve gevormd door middel van resultaatbestemming.

Voorzieningen De KB heeft voorzieningen getroffen betreffende wachtgeldverplichtingen en uitgestelde beloningen vanwege ambtsjubilea en voor de seniorenregeling. De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans. De voorziening wachtgeldverplichtingen is gewaardeerd op nominale waarde. De voorziening seniorenregeling is eveneens gewaardeerd op nominale waarde.

Saldo lopende projecten Onder saldo lopende projecten zijn opgenomen ontvangen projectgelden waar tegenover een specifieke bestedingsverplichting bestaat, die gebaseerd is op externe contractuele verplichtingen. Projecten zijn gewaardeerd op direct toerekenbare kosten en aan overige instanties toegezegde gelden. Op de geactiveerde kosten zijn de ontvangen subsidiegelden in mindering gebracht. Na realisatie van een project wordt het saldo van baten en lasten verwerkt in de staat van baten en lasten. De baten worden genomen naar rato van de verrichte prestaties.

Operational (operationele) lease Bij de instelling kunnen leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de instelling ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdrage Onder de rijksbijdrage wordt de jaarlijkse rijksbijdrage van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap verstaan. Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Overige baten Het betreft hier de doorbelasting van zowel personeelskosten als doorbelaste werkplekken en automatiseringskosten, evenals royalty's en boetes vanwege te late inlevering en diversen.

Periodiek betaalbare beloningen Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenkosten De pensioenregeling van de Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP is een zogenoemde toegezegde pensioenregeling. De KB betaalt een meestal jaarlijks vast te stellen premie aan het fonds en er bestaat geen verplichting tot het betalen van aanvullende bijdragen indien er sprake is van een tekort bij het fonds anders

dan een hogere toekomstige premie. Het actuariële en beleggersrisico liggen niet bij de KB. De indexatie van pensioenen is, zowel formeel als feitelijk, voorwaardelijk en is afhankelijk van voldoende middelen in het pensioenfonds. De KB is niet verplicht bij te betalen voor indexatie van de uitkeringen. Indien een overschot of tekort in het fonds van invloed is op de toekomstige door de KB te betalen premie, informeert het ABP de KB door middel van kwartaalberichten, het jaarverslag en de jaarlijkse bekendmaking van premies en franchises. De mogelijke gevolgen voor de KB zijn niet anders dan een verlaging of een verhoging van toekomstig te betalen premies. De feitelijke premieverhoging of -verlaging voor de KB kan ook beïnvloed worden door een wijziging in de pensioenbijdrage die bij de werknemer geïnd wordt. Gezien het bovenstaande is deze pensioenregeling in de jaarrekening verwerkt als een *toegezegde bijdrage-regeling*.

Rentebaten en rentelasten Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

KB in de pers - druk en online

KB in de pers - 2014

Er vindt in opdracht van de KB doorlopend onderzoek plaats naar vermeldingen van de KB in de gedrukte en de online media. Deze vermeldingen leveren ons gratis publiciteit (*free publicity*) op.

De KB en haar activiteiten kunnen op verschillende manieren genoemd worden, als hoofdonderwerp, als sub-onderwerp, of als bron/bewaarplaats. Foto's van collectie-items, de magazijnen of het gebouw illustreren allerlei artikelen. Vaak heeft men het over 'het digitale krantenarchief van de KB', hoewel ook de naam Delpher steeds meer gemeengoed wordt.

Activiteiten van de KB, al dan niet samen met anderen, leiden tot veel gratis publiciteit: berichten over tentoonstellingen, facsimile's, evenementen. In 2014 bracht de voorbereiding van de bibliotheekwet (WsoB) de KB veel in de aandacht. Onze eigen persberichten en nieuwsberichten op de website worden vaak letterlijk geheel of gedeeltelijk overgenomen in de pers.

De gezamenlijke advertentie-/PR-waarde van vermeldingen in de gedrukte en digitale media bedroeg m€ 4,7 het hoogste bedrag sinds we met meten begonnen. Dit bereikten we met minder vermeldingen.

We beschikken niet over een formule om aandacht voor de KB op radio en tv om te rekenen naar publiciteitswaarde, maar het presenteren van de facsimile van *Nederlandsche vogelen* in De Wereld Draait Door (DWD) heeft ongetwijfeld voor enorme positieve naamsbekendheid van de KB gezorgd.

Voor gedrukte media en online media vinden aparte tellingen en berekeningen plaats.

Gedrukte media

Zoektermen in 2014: KB/Koninklijke Bibliotheek, Nationale bibliotheek van Nederland, Bas Savenije, Delpher, Historische Kranten, Topstukken, Vogels. Duizend jaar vogels in honderden boeken, Wikipedia.

Advertentiewaarde

De waarde van gedrukte publicaties wordt bepaald aan de hand van de paginaprijs in het medium, de omvang van het bericht en de verspreiding. In 2014 bedroeg de totale advertentiewaarde € 2.778.710. Vergeleken met 2013 is dat een stijging 2,4%. Er waren in totaal 459 vermeldingen in de gedrukte media, een daling van 67 meldingen ten opzichte van 2013. Deze daling is deels te verklaren door de opkomst van online media. De totale oplage van de gedrukte media waarin de KB werd vermeld, was 26.977.494.

Tabel 1: Totaal overzicht advertentiewaarde, vermeldingen en oplage gedrukt

	Totaal 2014	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Advertentiewaarde in €	2.778.710	1.083.322	518.295	639.252	537.840
Aantal vermeldingen	459	133	122	97	107
Oplage	26.977.494	6.525.933	9.480.891	4.325.547	6.645.123

Hoogtepunten

De volgende onderwerpen leverden de hoogste advertentiewaarde op. Merk op, dat de hoge advertentiewaarde niet altijd –maar wel vaak– gekoppeld is aan een hoog aantal vermeldingen. Zie bijvoorbeeld de bloemlezing *Coming of Age*, die Ronald Giphart samenstelde op de KB: slechts drie vermeldingen, maar een hoge advertentiewaarde.

Tabel 2: Overzicht onderwerpen in de gedrukte pers 2014, gesorteerd op advertentiewaarde

Onderwerp	Advertentiewaarde in euro's	Aantal vermeldingen
Vogels	139.407	25
Je beste vondst	94.344	21
Delpher	74.963	23
Bibliotheekwet	60.302	20
<i>Coming of Age</i> [bloemlezing]	49.630	3
Expositie Topstukken KB	44.963	38
Europeana	34.746	6
KB, Google, en UVA	29.730	14
Webarchief	18.127	16
Brandwachten in KB	17.481	6
KB / NA, beelden koloniaal verleden naar Wikipedia	2.665	7
Geschiedenis-onlineprijs	776	4

Vermelding KB in landelijke dagbladen

In 2014 waren er 91 vermeldingen in landelijke dagbladen. Dit zijn er 44 minder dan in 2013, 23%.

	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
NRC	2	9	2	5
NRC Next	0	1	1	0
Volkskrant	0	0	2	2
Trouw	4	1	3	2
Parool	2	0	1	2
AD	9	6	6	6
Telegraaf	2	3	0	3
Reformatorisch Dagblad	1	5	1	2
Nederlands Dagblad	4	1	0	2
Totaal	25	26	16	24

Online vermeldingen

De KB wordt veelvuldig genoemd in online berichten. Sinds 2013 laat de KB permanent onderzoek doen naar deze vermeldingen. Voor het online monitoren wordt gebruik gemaakt van Clipit Media Monitoring. In 2014 is er gefilterd op de volgende zoektermen: KB/Koninklijke Bibliotheek, Nationale bibliotheek van Nederland, Bas Savenije, Delpher, Historische Kranten, Topstukken, Vogels. Duizend jaar vogels in honderden boeken en Wikipedia.

De PR-waarde, volgens Clipit Media Monitoring, wordt bepaald door de volgende formule:

$$\begin{aligned} & \text{Advertentiekosten} * \text{Vertoningen per artikel} * \text{Opslag} = \text{Advertentiewaarde} \\ & \text{Advertentiewaarde} * \text{Impact} * \text{Afmeting factor (of volgers)} = \text{PR-waarde} \\ & \text{Advertentiekosten} = \text{het CPM-tarief van een website, gedeeld door 1000 vertoningen.} \end{aligned}$$

Binnen de online vermeldingen maken we onderscheid tussen redactioneel en sociaal (*social*) nieuws. Redactioneel nieuws omvat: nieuwssites, persberichten, nieuwsbrieven, weblogs, fora & reacties, nieuwsgroepen, reviews en meta-sites. Onder sociaal nieuws vallen alle berichten op Twitter, Facebook, Wikipedia, Flickr, Google-plus, Instagram en Pinterest.

Redactioneel nieuws

In 2014 zijn 1.720 redactionele nieuwsberichten verschenen waarin de KB is vermeld. De PR-waarde van dit online redactionele nieuws bedroeg in 2014 € 1.228.005. Het overgrote deel van de berichten was positief van aard. Slechts 17 berichten hadden een negatieve ondertoon.

Tabel 3: Overzicht advertentiewaarde en vermeldingen in redactioneel nieuws online

	Totaal 2014	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
PR-waarde in €	1.228.005	139.284	448.025	244.770	395.926
Aantal vermeldingen	1.720	350	607	334	429

Hoogtepunten

Piek 1: 9 mei: brandwachten bewaken KB (73 berichten)

Piek 2: 19 juni: beelden koloniaal verleden naar Wikipedia en liedteksten op liederenbank (53 berichten)

Piek 3: 7 oktober: Google, KB en UvA digitaliseren 100.000 eeuwenoude boeken (52 berichten).

In het tweede kwartaal is duidelijk een piek waar te nemen ten opzichte van de overige kwartalen. Hierin is het jaar 2014 geen uitzondering. Al vele jaren achtereenvolgens verschijnen er in het tweede kwartaal de meeste berichten over de KB.

Op 9 mei wordt er volop geschreven over brandwachten die het KB-gebouw 24 uur per dag en zeven dagen per week bewaken. Het aanstellen van twee brandwachten door het Rijksvastgoedbedrijf heeft sommige mensen enigszins verbaasd. Echter zijn slechts twee berichten minder positief van aard. Het merendeel van de berichten is puur feitelijk: de sprinklerinstallatie is verouderd en tot deze is vervangen wordt het KB-gebouw bewaakt door twee brandwachten.

Op 19 juni is er een tweede piek, met twee KB onderwerpen in het nieuws. Het eerste gaat over historische kaarten van de handelscompagnieën VOC en WIC die vanaf dat moment te zien zijn op Wikipedia. Ook wordt er deze dag geschreven over de liederenbank, een enorme databank met oude Nederlandse liedteksten. De KB heeft hiervoor een groot aantal scans van oorspronkelijke liedbundels ter beschikking gesteld.

De derde piek van het jaar is te zien op 7 oktober. Op die dag is bekend gemaakt dat de Universiteit van Amsterdam (UvA) aanhaakt bij de samenwerking tussen de KB en Google. De UvA laat 100.000 eeuwenoude boeken door Google digitaliseren, waardoor Delpher verder zal worden uitgebreid. Hier wordt enkel positief over geschreven.

Tabel 4: Zoekopdracht afgezet tegen PR-waarde, in euro's

Zoekopdracht	PR-waarde
Koninklijke Bibliotheek	€ 885.962
Delpher	€ 181.284
Historische Kranten	€ 34.685
Vogels. Duizend jaar vogels in honderden boeken	€ 33.098
Topstukken	€ 31.123
Bas Savenije	€ 27.068
Wikipedia	€ 24.448

Zoekopdracht versus PR-waarde

Als de PR-waarde wordt afgezet tegen de verschillende zoekopdrachten dan blijkt dat de zoekterm KB/Koninklijke Bibliotheek veruit de grootste PR-waarde oplevert, gevolgd door Delpher. De zoekterm Historische Kranten is in 2014 nog gemonitord, ook al zijn deze kranten onderdeel geworden van Delpher, en is de site met dezelfde naam uit de lucht. Delpher is in 2013 voor het eerst deels gemonitord en had toen een PR-waarde van € 36.089. In 2014 al € 181.284. Dat betekent een behoorlijke toename van 402%.

PR-waarde versus bron

Er is onderzocht welke bronnen de grootste PR-waarde hebben opgeleverd voor de KB in 2014.

Tabel 5:

Bron	PR-waarde
Nu.nl	€ 307.850
Bibliotheek.nl	€ 107.258
Telegraaf	€ 72.437
Historiek	€ 52.242
Algemeen Dagblad	€ 47.511
InformatieProfessional	€ 28.470
InCT	€ 14.049

Tabel 6: regio - aantallen

Provincie	Regionale bronnen
Zuid-Holland	49
Noord-Holland	31
Gelderland	23
Noord-Brabant	14
Zeeland	12

Tentoonstelling Vogels: redactioneel en *social* samen

De tentoonstelling 'Vogels. Duizend jaar vogels in honderden boeken' die van 18 augustus tot en met 31 december werd gehouden in Museum Meermanno verdient speciale aandacht. In totaal werden 237 berichten gevonden, waarvan 126 (53%) op Twitter. In de eerste weken werden de meeste berichten gepost. Vooral rond de opening zijn er heel wat positieve tweets verstuurd. De totale PR-waarde rondom de expositie is € 64.263. Als dit wordt vergeleken met de Huygens-tentoonstelling uit 2013, heeft de tentoonstelling Vogels het aanzienlijk beter gedaan in de berichtgeving en zien we zelfs een verdubbeling in zowel aantallen als PR-waarde. Op 25 augustus zien we een piek in de PR-waarde met een bedrag van € 20.724.

Sociaal nieuws

Tabel 7: Totaal overzicht 2014 sociaal nieuws online

	Totaal 2014	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
PR-waarde in €	704.565	77.438	227.736	94.414	305,067
Aantal vermeldingen	5.679	1.384	1.505	974	1.816
Sociaal bereik	7.220.887	649.300	2.093.933	855.007	3.622.647

Piek 1: brandwachten bewaken KB (419 berichten)

Piek 2: vernieuwde KB-website (248 berichten, waarvan 220 twitterberichten)

Piek 3: vernieuwde versie Delpher live (46 berichten)

In 2014 is de KB in 5.679 berichten vermeld op *social* media. Meer dan de helft van deze vermeldingen waren tweets (2.982 stuks). Alle *social* media-vermeldingen leveren samen een PR-waarde op van € 704.565. Hiermee werden 7.220.887 mensen bereikt. Het overgrote deel van de berichten was positief of neutraal van aard. Slechts 109 berichten hadden een negatieve ondertoon. Het valt op, dat er in 2014 minder berichten zijn verschenen ten opzichte van het voorgaande jaar, maar dat deze wel meer waard waren. Met minder berichten hebben we een hogere PR-waarde gegenereerd. Een afname in aantallen zou verklaard kunnen worden doordat het gebruik van twitter in Nederland enigszins af lijkt te nemen. Daarnaast was 2014 pas het tweede jaar dat we de online berichtgeving hebben gemonitord. Het is daarom niet te zeggen of 2013 een gemiddeld of een topjaar is geweest wat betreft berichtgeving, en dus ook niet wat de 'status' is van 2014.

Tabel 8: Zoekopdracht afgezet tegen PR-waarde, in euro's

Zoekopdracht	PR-waarde
Koninklijke Bibliotheek	€ 519.637
Delpher	€ 67.366
Historische Kranten	€ 41.233
Vogels. Duizend jaar vogels in honderden boeken	€ 31.165
Topstukken	€ 22.740
Bas Savenije	€ 13.360
Wikipedia	€ 4.722

Zoekopdracht versus PR-waarde

Als gekeken wordt welke zoekopdracht de meeste PR-waarde oplevert, dan blijkt dat 'Koninklijke Bibliotheek' de ranglijst ruimschoots aanvoert. De overige zoektermen hebben ook een toename laten zien, maar geen stijging van 10,4%.

Tabel 9: Bron afgezet tegen PR-waarde, in euro's

Bron	PR-waarde
Twitter	€ 671.290
Wikipedia	€ 9.426
GeenStijl-reacties	€ 6.202
Facebook	€ 3.820
Brabants Historisch Informatie Centrum Forum	€ 3.768
Z24	€ 1.184
NUjj-Reacties	€ 965
Flickr	€ 752

PR-waarde versus bron

Van de totale PR-waarde die wordt gegenereerd via *social* media, komt 95 procent voor rekening van Twitter. Facebook levert in 2014 71% meer advertentiewaarde op ten opzichte van het voorgaande jaar.

Volgers op sociale media

De redactie plaatst met beleid berichten, monitort en reageert op berichten op de sociale netwerken: Facebook, Google plus, Wikipedia, GeenStijl, Twitter en LinkedIn. Eind 2014 heeft de KB 2.480 volgers op Facebook (stijging van 45%) en 8.100 volgers op Twitter (stijging van 32%).

Televisie en radio

In het jaar 2014 is de KB veelvuldig te horen geweest op de radio en genoemd op tv.

Voor het eerst sinds het bestaan van het populaire en goed bekeken programma De Wereld Draait Door is het gelukt om de KB, met de facsimile *Nederlandsche Vogelen*, daar een onderwerp te laten zijn. Prof. mr. Pieter van Vollenhoven heeft de facsimile samen met vogelkenner Nico de Haan gepromoot. Deze mooie gratis publiciteit heeft zijn vruchten afgeworpen, aangezien na de uitzending de vraag naar de facsimile steeg en deze binnen enkele weken was uitverkocht. Ook de Vlaamse tv besteedde aandacht aan het boek.

Daarnaast was de facsimile ook onderwerp in het programma Vroege Vogels waarin Marieke van Delft er vol enthousiasme bekendheid aan kon geven.

Het radioprogramma Taalstaat, gepresenteerd door Frits Spits, benaderde de KB met de vraag om medewerking. Dit resulteerde in een aantal interviews waarin collectiespecialisten aan het woord kwamen en zij enkele collectiestukken konden belichten. Maar ook KB-fellow Marc van Oostendorp was te gast bij Frits Spits om zijn (en onze) scandeermachine toe te lichten.

De campagne 'Je beste vondst' leidde eveneens tot radio-interviews. Verschillende deelnemers aan de campagne zijn voor regionale zenders geïnterviewd over hun vondst.

Europeana

Bijzondere vermelding krijgt het programma Europeana. De afdeling Corporate Communicatie heeft zich in 2014 volop ingezet om Europeana in Nederland te promoten. Daarbij is gekozen om aan te sluiten bij de campagne Europeana 1914-1918: onbekende verhalen & officiële geschiedenissen van WO1. Samen met een extern communicatiebureau is de afdeling er goed in geslaagd om veel *free publicity* te genereren. De persoonlijke verhalen rondom WO1 werden veelvuldig opgepakt, zowel offline als online. Hoogtepunt kunnen de onderwerpen in het NOS-journaal worden genoemd.

Gedrukte media

De PR-waarde is de advertentiewaarde vermenigvuldigd met 2,3 omdat meer mensen de editorials lezen dan advertenties.

Tabel 10: Europeana in de pers via Europeana Awareness project

	Europeana
Advertentiewaarde	€ 87.259
PR-waarde	€ 200.697
Bereik	1.304.090

Online media

Een kleine selectie van artikelen: Radio 1, Radio 4, NOS, Omroepwest, Metronieuws, Telegraaf, Historisch Nieuwsblad, NRC, De Limburger, Leidsch dagblad etc.

Televisie

Medium: NOS-journaal

Datum: 11 maart 2014, Tijd: 18.00-18.15

Kijkers: 977.000

Medium: NOS-journaal

Datum: 11 maart 2014, Tijd: 20.00-20.30

Kijkers: 2.278.000

Medium: NOS-journaal

Datum: 28 maart 2014, Tijd: 18.00-18.15

Kijkers: 2.385.000

Medium: Omroep Max Studio Max Live

Datum: 31 maart 2014, Tijd: 12.15-12.54

Kijkers: 136.000

Radio

NOS, Radio 4, Radio 5, OmroepWest, Radio 1, Radio90 FM, RTV Utrecht, Omroep Brabant.

Bijzondere aanwinsten 2014

Middeleeuwse handschriften

Middelnederlands getijdenboek met vier grote gedecoreerde initialen; vervaardigd in het benedictinessenklooster Thesinge bij Groningen, c. 1475-1500. **Gekocht met steun van de Vereniging Vrienden van de KB**

Middelnederlands getijdenboek met fantasierijke bloemdecoraties; vervaardigd in Leiden c. 1475-1500. Met vroege Haagse provenance in autograaf. **Gekocht met steun van de Vereniging Vrienden van de KB**

Moderne handschriften

In 2014 kon de collectie moderne handschriften worden verrijkt met alba amicorum, brieven, reisbeschrijvingen, gedenkschriften, gedichten en een kookboek door aankopen en schenkingen.

Alba amicorum: een achttiende-eeuws album door een Utrechts student en het album amicorum van Anna Clementia Croese zijn door aankoop verworven. Het album amicorum van Simon van der Waal was een geschenk van mevr. J.J. Ruitenbergh en het album van Florentine Rehtaan Macaré-Ontijd was een geschenk van mevr. Marlite Halbertsma.

Brieven: een brief van Frederik Hendrik aan d'Haulterive (aankoop) en een brief van Frederik Wilhelm, Keurvorst van Brandenburg (aankoop). Van Ronald Spoor ontving de KB een aan hem gerichte brief van André Malraux ten geschenke.

Door bemiddeling van Arendo Joustra werd de collectie Oltmans uitgebreid met adres- en aantekenboekjes en enkele foto's afkomstig uit de nalatenschap van P. van der Woude. Museum De Lakenhal te Leiden schonk een boek met een opdracht aan Oltmans door S. Plekhanov.

Incunabelen

Joannis Sinthen, *Composita verbo(rum)*. [niet voor 16 november 1492] (Finiuntur Cōposita verbor(um) Dauentrie: per me Jacobum de breda). De auteur is Johannes de Garlandia. Johannes Synthen is de bewerker.

Joannis Sinthen, *Verba deponentalia*. [tussen 24 januari 1489 en 1491] (Finiunt v(er)ba deponentalia : p(er) me Jacobū de breda). De auteur is Johannes de Garlandia. Johannes Synthen is de bewerker.

Van beide uitgaven zijn geen andere exemplaren bekend.

Beide zijn gekocht met steun van de Vereniging Vrienden van de KB

Oude drukken

Zeer interessant convoluut met acht titels van de graveur en waterbouwkundige Cornelis Meyer, voorzien van handgekleurde gravures van hoge kwaliteit:

1. *Arte di restituire à Roma la tralasciata navigazione del suo Teuere*. Rome, 1685.
2. *Nvovi ritrovamenti divisi in due parti, contre tavole in lingua Latina, Francese & Ollandese*. Rome, 1696.
3. *Nvovi ritrovamenti dati in luce dall'ingegnere Cornelio Meyer*. Rome, 1689.
4. *Sac. Congreg. Riparum Tyberis Romana Remunerationis*. Rome, 1685.
5. *Descrizione di un fascillissimo modo di ben ponderate invenzioni dell'ingegnere Cornelio Meyer per impedire l'inondazioni sopra de Provincie di Bologna, Ferrara e Ravenna*. Rome, 1698.
6. *Apologia de Francesco Maria Onorati per la passonata, fatta sopra il Tevere suora di Porta del Popolo in disesa della Strada Flamina*. Rome, 1698.
7. *All'illustrissima Congregazione Camerale per l'ingegnere Cornelio Meyer*. Memoriale. Rome, 1697.
8. *Discorso esposto in publico da Benedetto Benedetti, professore di scienze matematiche in Rome*. Rome, 1696

Gekocht met steun van de Vereniging Vrienden van de KB

Dit syn die. XV bloetstortinghē van ons liefs heeren Iesu Christi. - Gheprent Tshertogen Bossche in die Kerckstrate, bij mij Jan Scheffer, [15]64.

Hugo Grotius, *Philosophorum sententiae de fato et de eo quod in nostra est potestate, collectae partim, et de Græco versæ*. Amsterodami, apud Ludovicum Elzevirium, 1648. Exemplaar uit de bibliotheek van Constantijn Huygens.

St. Nicolaas Almanach, voor het jaar 1782. Op nieuw vermeerderd met de afbeeldingen, der keyserlyke, koninglyke en vorstelyke kroonen; benevens de wapenkunden. Als mede Het leeven van den heere Michiel de Ruyter ... voor de jonge jeugt. Verciert met meer dan hondert platen, die ze niet hebben wil die mag 't laten. - In 'sGravenhage by Pieter Servaas, 1782.

De nieuwe en vermaaklyke kinderen bogaard, zynde voorzien met drie-honderd vyftig soorten van figuren; als, menschen, beesten, vogelen visschen, bloemen, &c.. De vierde druk. Te Amsterdam, gedrukt by de erve de weduwe Jacobus van Egmont, 1794. Bijschriften vaak op rijm.

Moderne collecties

Enkele zeldzame uitgaven van Arnon Grunberg (zoals: *Francesca Vongole, But you are also very attractive when you are dead*, 1998);

Onbekende uitgaven van de in Frankrijk gevestigde Nederlandse IAPress (Isle-Adam press);

Enkele uiterste zeldzame gelegenheidsuitgaven van de Regulierenpers (met unieke versies van gedichten van bijvoorbeeld Ida Gerhardt);

Een complete set van het (late) Provo-tijdschrift *Rubber, maandelijks informatie bulletin over stempelwerk*;

Een collectie Nederlandse miniatuurboekjes uit de nalatenschap van Joop Heinen;

Enkele tientallen thrillers uit jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw van de veelschrijvers Edward Multon (Herman Nicolaas van der Voort) en Francis Hobart (Cor Docter), ‘de koning en de kroonprins van de leesbibliotheek’;

Bijna 300 afleveringen van de populaire reeks *Lord Lister*;

Les Mille Nouvelles Nouvelles. 1e jaargang. Compleet. Parijs, 1910-1911. Frans tijdschrift met vertalingen van Louis Couperus, Herman Heijermans, Job Steynen, Pieter van der Meer;

Verborgenheden der galante wereld. Onthullingen voor - en ter waarschuwing van onervarenen. Amsterdam, D. Buys Dz., ca. 1885. Fraai en schaars erotisch werk.

Collectie Koopman

Aan de Collectie Koopman werden ongeveer 100 titels toegevoegd, waaronder:

een van de tien op perkament gedrukte exemplaren van het Nieuwe Kunst-boek *La jeunesse inalterable et la vie éternelle* (1897);

een luxe exemplaar van de uitgave in pochoirtechniek *Escapes* van André Lhote en Jean Cocteau (1920);

Jean-Pierre Héberts digitaal ontworpen ‘artist book’ *In visible cities* (2012);

het unieke *La Querelle des chiens et des chats et celle des chats et des souris* van kunstenaars Burgi Kühneman (2013).

Kinderboeken

Prentenkamer voor de jeugd, waarin het nuttige met het aangename is vereenigd. Eerste stukje. Amsterdam, H. Moolenijzer, 1830.

Klein geïllustreerd prentenboekje met beschrijvingen en gekleurde illustraties van vijftien beroepen voor mannen en vrouwen, waaronder verdwenen beroepen zoals lantaarnopsteker, aanspreker en nachtwacht. Het enige exemplaar in een openbare collectie in Nederland.

Elise van Calcar, *Nooit uitgekeken*. Arnhem, Van Egmond & Heuvelink, [1873].

Elise van Calcar, *Altijd wat anders*. Arnhem, Van Egmond & Heuvelink, [tussen 1873 en 1877].

Twee van de drie beweegbare prentenboeken in de reeks ‘Wonderboeken voor ’t jonge Nederland’. Beide uitvouwprentenboeken bestaan uit acht pagina’s tekst en acht paginagrote platen. De KB-aanwinsten zijn de enige exemplaren van deze uitgaven in een openbare collectie in Nederland.

El Pintor; Godfried Bomans e.a., *El Pintor’s schouwburg voor kinderen*. [Amsterdam: Variété], [tussen 1941 en 1943]. Het werk van kunstenaarscollectief El Pintor prikkelt de fantasie en stimuleert het kind om zélf aan de slag te gaan. Met de *Schouwburg* kan een kind een toneelvoorstelling maken door de drie verbonden platen recht op te zetten en decors te wisselen. De toneeltekst, geschreven door Bomans, staat aan de binnenzijde afgedrukt. Geschenk van mw Postma. Het enige exemplaar in een openbare collectie in Nederland.

Stripboeken

In 2014 zijn op basis van afspraken met een Nederlandse stripwinkel de eerste zendingen ontvangen van Nederlandse en Vlaamse stripboeken die niet via de reguliere kanalen binnenkomen.

Webarchief

In 2014 zijn bijna 1.800 nieuwe websites toegevoegd aan het webarchief. Aan de volgende onderwerpen werd speciale aandacht besteed:

websites van alle Nederlandse ambassades, consulaten en vertegenwoordigingen in het buitenland;

websites van alle product- en bedrijfsschappen; deze diensten werden in december opgeheven;

websites van kloosters, abdijen en orden;

websites met betrekking tot Nederland in de Eerste Wereldoorlog.

Buitenlandse gedigitaliseerde bestanden

Wall Street Journal 1889-1992

Washington Post 1877-1993

Publicaties en presentaties van medewerkers

Het overzicht van de publicaties en presentaties van KB-medewerkers kent drie onderdelen: artikelen en boeken, presentaties en lezingen, en blogs/films/websites. Het totaalcijfer is opgenomen als indicator 12, en geeft aan hoe actief de KB is in het verspreiden van kennis.

Artikelen / boeken

1. **Hildelies Balk**, **Elsbeth Kwant** and **Clemens Neudecker**, 'What makes innovation work? Innovation practice in the National Library of the Netherlands', in: *IFLA-Journal* 40 (2014), p. 157-168.
2. **Paul van Capelleveen**, 'Raadsels rond de uitgave van H.N. Werkmans *Hot Printing*', in: *Ploeg-Jaarboek*, (2013), p. 6-17.
3. **Paul van Capelleveen**, 'Foreword. Some Notes on Book Design as a Profession', in: Brigitte Schuster, *Book designers from the Netherlands*. Bern, Brigitte Schuster Éditeur, 2014, p. 7-12.
4. **Paul van Capelleveen**, [Recensie van: Colette Colligan, A publisher's paradise. *Expatriate literary culture in Paris, 1890-1960*], in: *De boekenwereld*, 30 (2014), nr. 2, p. 88.
5. **Paul van Capelleveen**, 'Hot Printing census online', in: *De boekenwereld*, 30 (2014), nr. 2, p. 90-91.
6. **Paul van Capelleveen**, 'Waarvan één op Japans. De papierkeuze van de Nederlandse private presses, 1910-1942', in: *Jaarboek voor Nederlandse boekgeschiedenis*, 21 (2014), p. 156-177.
7. **Paul van Capelleveen**, 'The Unlimited Artist's Book', in: *TXI, Exploring the Boundaries of the Book*. The Hague; Leiden, Book and Digital Media Studies, Master's Programme, Leiden University, 2014, p. 7-11.
8. **Paul van Capelleveen**, 'De verzamelaar als futurist. Nieuwe plannen voor de Collectie Koopman', in: *De boekenwereld*, 30 (2014), nr. 4, p. 28-32.
9. **Paul van Capelleveen**, 'Website over Nederlandse boek- en prentverzamelaars', in: *De boekenwereld*, 30 (2014), nr. 4, p. 97.
10. **Marieke van Delft**, *Een spiegel van het spel*. Leiden, Antiquariaat Klikspan, 2014. Nieuwjaarsgeschenk.
11. **Marieke van Delft**, *Van wiegendruk tot world wide web. Bijzondere collecties en de vele geschiedenissen van het gedrukte boek in Nederland, 1500-2000*. Leuven 2014. Proefschrift.
12. **Marieke van Delft**, 'De gevederde verzameling. Over Nederlandsche vogelen 1770-1829', in: *Vind* (2014) oktober, p. 55-59.
13. **Marieke van Delft**, 'The Writings of J.F. Martinet (1729-1795)', in: *The Public Domain Review* (2014). *Curator's Choice*, 9. Online: <http://publicdomainreview.org/collections/the-writings-of-j-f-martinet-1729-1795/>
14. **Marieke van Delft** e.a. (inleiding); **Marieke van Delft** (redactie), **C. Nozeman** en **C. Sepp**, *Nederlandsche vogelen, 1770-1829*. Tiel / Den Haag, Lannoo / KB, 2014.
15. **Marieke van Delft** (redactie), **Alexander J.P. Raat**, *Gedrukte vogelboeken 1550-1850*. Den Haag, Stichting Vrienden Museum Meermanno, 2014. Begunstigingsgeschenk.
16. **Marieke van Delft**, 'Nederlandsche vogelen. Een wonderschoon boek over de vogels in Nederland uit de achttiende eeuw', in: *Onze vogels* (2014) 9, p. 14-16.
17. **Erik van der Doe**, 'De archieffering', in: *Archievenblad*, jrg. 118, nr. 2 (maart 2014), p. 5.
18. **Erik van der Doe**, 'Papieren erfgoed Nederlandse slavernij en slavenhandel behouden. Een verkenning van Metamorfoze met een nieuwe aanpak', in: *Archievenblad*, jrg. 118, nr. 7 (september 2014), p. 16-20.
19. **Erik van der Doe**, **Sam Capiou** en **Hilde Schalkx** (redactie), **M. de Valk** (samenstelling), *Schadeatlas bibliotheken. Hulpmiddel bij het uitvoeren van een schade-inventarisatie*, Vlaamse Erfgoedbibliotheek i.s.m. Metamorfoze, Antwerpen 2014 (164 pag).
20. **Erik Geleijns**, 'Een geschreven boekhandelscatalogus uit 1738'. In: *Leeslint* 24/47 (december 2014), p. 11-12.
21. **Johan van der Knijff**; **Zeynep Pehlivan**, **Bolette Jurik**, **Roman Graf**, **William Palmer**, **Johan van der Knijff**, **Arthur Kulmukhmetov**, **Leila Medjkoune** en **Stanislav Barton**, 'Quality Assurance Workflow, Release 3 + Release Report'. Deliverable report SCAPE-project, september 2014. Link: http://www.scape-project.eu/wp-content/uploads/2014/10/SCAPE_D11.3_UPMC_V1.0.pdf
22. **Johan van der Knijff**, 'D11.4 Knowledge base of format-specific preservation risks'. Deliverable report SCAPE-project, juli 2014. Link: http://www.scape-project.eu/wp-content/uploads/2014/08/SCAPE_D11.4_KB_V1.0.pdf
23. **Ad Leerintveld**, '450 jaar Librije', in: *Zutphen. Tijdschrift over de historie van Zutphen en omgeving*, 2014-2, p. 47-53.
24. **Ad Leerintveld**, *Librije St. Walburgiskerk, 1564-2014*. Zutphen 2014. [Plaquette ter gelegenheid van het 450-jarig bestaan van de Librije te Zutphen in 250 exemplaren door De Ammoniet, Ruurlo].
25. **Ad Leerintveld**, 'Populair in handschrift en druk. Liederen uit het eerste kwart van de zeventiende eeuw in de collectie van de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag', in: *Jaarboek voor Nederlandse boekgeschiedenis* 21 (2014), p. 75-87.
26. **Ad Leerintveld** en **Ineke Huysman**, 'New Perspectives of the Digital Correspondence of Constantijn Huygens 1596-1687', in: *Dutch Crossing. Journal of Low Countries Studies*, 38 (2014), p. 244-259.
27. **Ad Leerintveld**, [Recensie van Rudolf Dekker, *Family, Culture and Society in the Diary of Constantijn Huygens Jr, Secretary to Stadholder-King William of Orange*. Leiden/Boston, Brill 2013] in: *Quaerendo. A Journal Devoted to Manuscripts and Printed Books*, 44 (2014), p. 107-112.

28. **Ad Leerintveld**, [Recensie van: Jos van Heel, *Een wereld van verzamelaars en geleerden: Gerard en Johan Meerman, Willem van Westreenen en Pieter van Damme*. Met medewerking van Gert Floor en Erik Geleijns, met een inleiding door Rudi Ekkart. Hilversum, Verloren 2012; en van: Aafke Boerma e.a. (red.), *Verzamelkoorts. De veelzijdige collecties van Museum Meermanno-Westreenianum. Zeven opstellen ter gelegenheid van het afscheid van Jos van Heel als conservator*. Den Haag, Museum Meermanno / Huis van het Boek 2013; en van: Jos van Heel (ed.), *A landmark in bibliography. Jan Willem Holtrop on the study of early printed books from the Low Countries* (1856). The Hague, Museum Meermanno / Huis van het Boek 2013] in: *De Gulden Passer* 88 (2014), p. 232-234.
29. **Marie José Mathot en Marcel Raadgeep**, 'Ik wil in de kast bij Ricky. Miniaturboekjes met een band van glas'. Een interview door Janneke van der Veer, in: *Boekenpost* 129 (januari/februari 2014), p. 34-35.
30. **Marcel Raadgeep en Marie José Mathot**, 'Ik wil in de kast bij Ricky. Miniaturboekjes met een band van glas'. Een interview door Janneke van der Veer, in: *Boekenpost* 129 (januari/februari 2014), p. 34-35.
31. **Marcel Raadgeep, Marie José Mathot en Marly Wilmink**, *Meester Van Zoeten / Annie M.G. Schmidt en Philip Hopman*. Miniaturboekjes gebonden in een glazen band, Delft, Marcel Raadgeep, 2014.
32. **Marcel Raadgeep**, 'Met prenten van Wim Bijmoer', in: *Hendrik Haarklover*, 2014, p. 65-77.
33. **Barbara Sierman**, 'Who audits TDRs.' David Giaretta, Robert R. Downs, Simon Lambert, John S. Hughes, Mark Conrad, Bruce Ambacher, Terry Longstreth, John G. Garrett, Helen R. Tibbo, Barbara Sierman and Krystina Giaretta In: *Digital Preservation and Development of Trusted Digital Repositories*. Ed. D. Katre and D. Giaretta, APA/C-DAC conference 2014 New Delhi, Excel India Publishers, New Delhi, India.
<http://www.ndpp.in/APA-DPDR-2014/download/Book-Trusted-Digital-Repositories-APA-CDAC-2014.pdf>
34. **Barbara Sierman**. 'Maturity and preservation policies'. *Proceedings ipRES 2014*. Proceedings of the 11th International Conference on Digital Preservation, p. 259-266.
<http://ipres2014.org/sites/default/files/upload/iPres2014-Proceedings-version%201.pdf>
35. **Barbara Sierman, Catherine Jones, Gry Elstroem and Sean Bechhofer**, *Catalogue of Preservation Policy Elements*. <http://wiki.opf-labs.org/display/SP/Catalogue+of+Preservation+Policy+Elements>
36. **Jan Smits**, 'Geographical thesauri: choices to be made in an ever-growing international context'. In: *Journal of map & geography libraries : advances in geospatial information, collections & archives*, 10(2014)3, p. 329-346.
37. **Henk Voorbij**, 'E-books: op de drempel van een doorbraak?'. In: *Handboek Informatiewetenschap voor bibliotheek en archief*. 2014, pp IV D 600-1 - IV D 600-60. www.iwabase.nl

Presentaties / lezingen

1. **Tanja de Boer, Maarten van Schie, Barbara Sierman and Astrid van Wesenbeeck**, 'Rehousing digital heritage. Preservation on a very large scale'. Paper presented at IFLA WLIC 2014 - Lyon - Libraries, Citizens, Societies: Confluence for Knowledge in Session 188 - Preservation and Conservation Section. In: *IFLA WLIC 2014*, 16-22 August 2014, Lyon, France. <http://library.ifla.org/id/eprint/1037>
2. **Paul van Capelleveen**, 'Expertmeeting Koopman Collectie'. KB, 4 februari 2014. Met vertegenwoordigers van verschillende universiteiten.
3. **Paul van Capelleveen**, Lezing over 'Lucebert (drukwerk voor anderen)'. Breda, Café Livre Poétique, 5 februari 2014.
4. **Paul van Capelleveen**, Presentatie avant-garde tijdschriften en Koopman-boeken. KB, 7 maart 2014. Studenten Radboud Universiteit Nijmegen met Tessel Baudin.
5. **Paul van Capelleveen**, Lezing over Lucebert in de 'Lucebert Roadshow', 9 maart 2014. Neerijnen, Stroomhuis Neerijnen.
6. **Paul van Capelleveen**, Presentatie bijzondere uitgaven 19de tot de 21ste eeuw. KB, 4 april 2014. Studenten Radboud Universiteit Nijmegen met Anja de Feijter.
7. **Paul van Capelleveen**, Lezing over kunstenaarsboeken, 'Kunstenaarsboeken: lezen of kijken?'. Museum Meermanno, 6 april 2014.
8. **Paul van Capelleveen**, Presentatie bijzondere stukken uit de KB-collectie. KB, 30 april 2014. Leden van Rotary / Rituals Noordwijk aan Zee.
9. **Paul van Capelleveen**, Lezing over Lucebert in de 'Lucebert Roadshow', 10 mei 2014. Amsterdam, Perdu.
10. **Paul van Capelleveen**, Presentatie bijzondere uitgaven 19de tot de 21ste eeuw. KB, voor delegatie Belgische boekbindersvereniging.
11. **Paul van Capelleveen**, Lunchlezing over Lucebert-uitgaven in de KB-collectie. KB, 17 juni 2014. Voor personeelsleden KB.
12. **Paul van Capelleveen**, Lezing 'A Number of Books: The adoration of numbered copies of books of private and commercial publishers after 1890'. Antwerpen, SHARP 2014 congres, 20 september 2014.
13. **Paul van Capelleveen**, Lezing bij opening tentoonstelling van Cora Euser. Den Haag, Pulchri, 1 november 2014.
14. **Paul van Capelleveen**, Presentatie boekbanden in de Collectie Koopman. KB, 10 november 2014. Voor leden van de vereniging voor handboekbinders.
15. **Paul van Capelleveen**, Presentatie bijzondere uitgaven 19de tot de 21ste eeuw. KB, 14 november 2014. Voor leden van het Plantin Genootschap, Antwerpen.

16. **Paul van Capelleveen**, Presentatie in 'Table ronde II: Vermittlung von Künstlerbüchern', tijdens 'Unicum, das Unikat-Künstlerbuch Phänomen oder Paradox'. Bern, Schweizerische Nationalbibliothek, 22 november 2014.
17. **Paul van Capelleveen**, Twee presentaties 'Letterkunst' met bijzondere stukken uit de 19de tot de 21ste eeuw. KB, 27 november 2014. Voor vrienden van KB, LM en RKD.
18. **Paul van Capelleveen**, Lezing over de websites Livresc en Collectie Koopman. Parijs, Journée Terminologie in het kader van het project Livresc van de Sorbonne III en Bibliothèque littéraire Jacques Doucet, 18 december 2014.
19. **Marieke van Delft**, 'Provenance at CERL'. Edinburgh, 18 maart 2014. Presentatie CERL Workshop Schotse bibliothecarissen.
20. **Marieke van Delft**, 'Van wiegendruk tot world wide web. Bijzondere collecties en de vele geschiedenissen van het gedrukte boek in Nederland, 1500-2000.' Leuven, 2 april 2014. Doctoraatsverdediging Universiteit Leuven.
21. **Marieke van Delft**, 'De Bijzondere Collecties van de KB'. KB, 20 en 22 mei 2014. College studenten Universiteit van Amsterdam.
22. **Marieke van Delft**, 'Atlases and maps at the KB'. Amsterdam, 24 mei 2014. Lezing op bijeenkomst 'Wiki loves maps'.
23. **Marieke van Delft**, 'Geschiedenis van de KB in vogelvlucht'. KB, 27 juli 2014. Presentatie voor KB-medewerkers bij fototentoonstelling.
24. **Marieke van Delft**, 'Provenance in CT and CYH (CERL)'. Antwerpen, 17 september 2014. Presentatie op SHARP-congres.
25. **Marieke van Delft**, 'The Leiden bookseller Pieter vander Meersche and his library'. Lezing. Antwerpen, 20 september 2014. Presentatie op SHARP-congres.
26. **Marieke van Delft**, '*Nederlandsche vogelen*. Het eerste nationale overzicht van de vogels in Nederland'. Leiden, 29 september 2014. College Universiteit Leiden.
27. **Marieke van Delft**, '*Nederlandsche vogelen*. Het eerste nationale overzicht van de vogels in Nederland'. Den Haag, 29 september 2014. Lezing voor het Historisch Genootschap te 's-Gravenhage.
28. **Marieke van Delft**, 'Modern Special Collections Curatorship'. KB, 2 oktober 2014. College Universiteit Leiden.
29. **Marieke van Delft**, 'De Librije van Edam'. Zutphen, 9 oktober 2014. Lezing op het Congres 'Oude stadsbibliotheken in Nederland'.
30. **Marieke van Delft**, '*Nederlandsche vogelen*. Het eerste overzicht van de avifauna in Nederland in woord en beeld'. KB, 15 oktober 2014. Presentatie facsimile Nederlandsche vogelen.
31. **Marieke van Delft**, 'Internationale handel in het boek in de 15e en 16e eeuw vanuit Noord-Nederlands perspectief'. KB, 30 oktober 2014. Lezing op Seminar 'De boekhandel met Spanje in het Europa van de 16de eeuw'.
32. **Marieke van Delft**, '*Nederlandsche vogelen*'. Museum Meermanno, 2 en 9 november 2014. Lezing voor de Vogelbescherming.
33. **Marieke van Delft**, 'Wij leven in een bezeten wereld! Digitalisering en het onderzoek naar de geschiedenis van het boek'. Amsterdam, 18 november 2014. Tiele-lezing op de KVB-dag.
34. **Erik van der Doe**, 'Recovered records of Dutch slave forts in West-Africa, 1793-1803. A Metamorfoze project for preservation and presentation'. All at Sea: The Prize Papers as a Source for a Global Microhistory, Prize Papers Conference, The National Archives, Kew, 8 oktober 2014.
35. **Olaf Janssen**, 'Reusing historical newspapers of KB in e-Humanities - Case studies and examples of research projects'. Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Den Haag, 7-1-2014, [Slideshare](#)
36. **Olaf Janssen**, 'Wikipedia en de Koninklijke Bibliotheek: samen een wereldwijd bereik, 26-2-12014, [Slideshare](#)
37. **Olaf Janssen**, 'Introduction to (web) APIs - definitions, examples, concepts and trends'. Den Haag, 13-3-2014. College aan Universiteit Leiden, [Slideshare](#)
38. **Olaf Janssen**, 'Delpher'. Den Haag, 29-4-2-14. Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren, [Slideshare](#)
39. **Olaf Janssen, T. De Haan**, 'Terugblik Wikipedian-in-Residence en mogelijkheden met Wikipedia in 2015'. Utrecht, 8-10-2014. Congres Collectie Nederland in Context, - [Slideshare](#)
40. **Olaf Janssen, T. De Haan**, 'Terugblik Wikipedian-in-Residence en mogelijkheden met Wikipedia in de toekomst'. Utrecht, 1-11-2014. Wikimedia Conferentie Nederland, [Slideshare](#)
41. **Olaf Janssen**, 'Introduction to digital libraries - definitions, examples, concepts and trends'. Den Haag, 25-11-2014. College aan Universiteit Leiden, [Slideshare](#)
42. **Olaf Janssen**, 'Verzetskranten Tweede Wereldoorlog naar Wikipedia'. 27-11-2014, [Slideshare](#)
43. **Olaf Janssen**, 'Google Indoor Street View voor de Koninklijke Bibliotheek'. 28-11-2014.
44. **Olaf Janssen, T. De Haan**, 'Terugblik Wikipedian-in-Residence Koninklijke Bibliotheek en Nationaal Archief en plannen met Wikipedia in 2015'. Amsterdam, 10-12-2014. Het Nationale Bibliotheekcongres, [Slideshare](#)

45. **Olaf Janssen, T. De Haan**, 'Evaluatie Wikipedian-in-Residence Koninklijke Bibliotheek en Nationaal Archief & samenwerking met Wikipedia in 2015'. 17-12-2014, [Slideshare](#)
46. **Johan van der Knijff**, 'Jpylyzer, a validator for JP2 images'. London, 10 november 2014. Presentatie, workshop Current Trends and Future Directions for Digital Imaging in Libraries and Archives, Wellcome Trust / Digital preservation Coalition.
Link: http://www.dpconline.org/component/docman/doc_download/1356-2014-nov-jp2k-johan-van-der-knijf
47. **Ad Leerintveld**, 'Constantijn Huygens en de Gouden Eeuw'. Amsterdam, Volksuniversiteit, 7 februari 2014. Lezing gehouden voor gidsenorganisatie Guidor.
48. **Ad Leerintveld**, 'Enkhuizer boeken uit de Librije'. Enkhuizen, 22 mei 2014. Lezing bij de feestelijke heropening van de Librije in de Westerkerk.
49. **Ad Leerintveld**, 'Dutchmen abroad, 1575-1650: The Alba Amicorum of Karel van Arnhem and Nicolaas van Sorgen in the collection of the Koninklijke Bibliotheek'. Boston, Boston University, 5-7 juni 2014. Lezing gehouden op de 2014 Interdisciplinary Conference of the HNA (Historians of Netherlandish Art) and AANS (American Association for Netherlandic Studies).
50. **Ad Leerintveld**, 'Cupido en de boeken. Zeventiende-eeuwse alba amicorum als bron voor het studentenleven.' Groningen, Rijksuniversiteit, 30 augustus 2014. Lezing gehouden op het congres 'Een Gouden Leertijd' van de Werkgroep Zeventiende Eeuw.
51. **Ad Leerintveld**, 'Schatten van de Koninklijke Bibliotheek'. Zuid-Scharwoude, 6 oktober 2014. Lezing gehouden in de openbare bibliotheek Langedijk.
52. **Ad Leerintveld**, 'Honderd jaar Hofwijck'. Voorburg, Oude Kerk, 30 oktober 2014. Lezing bij de feestelijke herdenking van het feit dat de Vereniging Hofwijck honderd jaar geleden het buitenhuis van Constantijn Huygens van de sloop heeft kunnen redden.
53. **Ad Leerintveld**, 'Constantijn Huygens en de gouden eeuw'. Delft, 5 november 2014 en Deventer, 7 november 2014. Lezing in samenwerking met de Stichting Oude Muziek te Utrecht voorafgaand aan concerten met muziek van Constantijn Huygens door La Sfera Armoniosa.
54. **Ad Leerintveld**, 'Presentatie van topstukken uit de bijzondere collecties van de KB'. KB, 10 januari 2014. Studenten Letteren Radboud Universiteit Nijmegen.
55. **Ad Leerintveld**, 'Presentatie van topstukken uit de bijzondere collecties van de KB'. KB., 13 maart 2014. Raad voor Cultuur.
56. **Ad Leerintveld**, 'Presentatie van topstukken uit de bijzondere collecties van de KB'. KB., 17 maart 2014. Studenten geschiedenis Leiden – Oud Schrift.
57. **Ad Leerintveld**, 'Presentatie van topstukken uit de bijzondere collecties van de KB'. KB., 12 september 2014. Fobid.
58. **Ad Leerintveld**, 'Presentatie van topstukken uit de bijzondere collecties van de KB'. KB., 10 oktober 2014. Stadtbibliothek Bremen.
59. **Ad Leerintveld**, 'Presentatie van topstukken uit de bijzondere collecties van de KB'. KB., 14 november 2014. Plantijn Instituut voor Typografie.
60. **Ad Leerintveld**, 'Presentatie van topstukken uit de bijzondere collecties van de KB'. KB., 9 december 2014. dhr. W. van der Stelt (ABC-KB).
61. **Ad Leerintveld met Ineke Huysman** (Huygens ING), Jesse Sadler, Paul Sellin (UCLA) en Christine Sellin (California Lutheran University). 'Early Modern Dutch Handwriting and Archival Research Workshop'. Boston, Boston University, 5-7 juni 2014. 2014 Interdisciplinary Conference of the HNA (Historians of Netherlandish Art) and AANS (American Association for Netherlandic Studies).
62. **Judith Rog**, 'KB Experience with implementing the INL Lexicon Service'. Parijs, 27 november 2014. In onderdeel 'Taking up tools: the libraries experience', van Succeed Final Conference.
Link: <http://www.slideshare.net/impactproject/national-library-of-the-netherlands-judith-rog-42508800>
63. **Barbara Sierman**, 'Training pill Audit and Certification'. APARSEN training Vienna 2014.
64. **Barbara Sierman**, 'Verrijkte publicaties of objecten in context'. Vlaams Nederlands Overleg 3-7-2014, Brussel.
65. **Barbara Sierman**, 'Realistic Preservation Policies'. Melbourne, 8-10-2014. At iPres 2014.
66. **Barbara Sierman**, Deelname aan paneldiscussie. Melbourne, 9-10-2014 at iPres 2014.
67. **Barbara Sierman**, 'Nestor and SCAPE'. London, 18-11-2014. DASISH workshop at idCC conferentie.
68. **Barbara Sierman**, 'The Gold standard', paneldiscussie. London, 18-11-2014. At idCC conferentie.
69. **Barbara Sierman**, 'SCAPE Preservation Policy Model'. Leuven, 25-11-2014. LIBIS.
70. **Barbara Sierman**, 'Digital Preservation for The Library'. College.
71. **Barbara Sierman**, 'Storage at the KB'. DACH college.
72. **Lian Wintermans**, 'Op weg naar duurzame metadata'. Hilversum, 4 maart 2014 & Den Haag, 19 juni 2014. Presentatie tijdens de Workshop Preservation Metadata.
<http://www.ncdd.nl/blog/wp-content/uploads/2014/09/PreservationMetadata-NCDDworkshop-2014-Lian-Wintermans.pdf>
73. **Lian Wintermans; Daniël van Spanje & Lian Wintermans**, 'Implementing RDA in The Netherlands'. Wenen, Oostenrijk, 25 april 2014. Presentatie tijdens de jaarvergadering van de European RDA Interest Group (EURIG). http://www.slainte.org.uk/eurig/docs/EURIG2014/2014_EURIG-AM_presentation_Implementing-RDA-in-NL_vanSpanje_Wintermans.pdf

74. **Lian Wintermans; Daniël van Spanje & Lian Wintermans**, 'Implementing RDA in The Netherlands'. Frankfurt am Main, Duitsland, 13 augustus 2014. Presentatie tijdens de IFLA Satellite Meeting 'RDA – Resource Description and Access – status and perspectives 2014'.
<http://www.dnb.de/SharedDocs/Downloads/DE/DNB/standardisierung/iflaVortragSpanjeWintermansRdaNL.html>
75. **Lian Wintermans**, 'Implementing RDA in the Netherlands'. Den Haag, 12 september 2014. Presentatie voor vertegenwoordigers van de Library and Archives Canada.
76. **Lian Wintermans**, 'Metadata'. Den Haag, 16 oktober 2014. Gastcollege in de collegereeks 'The Library', Universiteit Leiden.
77. **Lian Wintermans**, 'Internationale gremia: JSC & EURIG'. Den Haag, 3 november 2014. Presentatie voor de Nederlandse RDA Commissie.

Blogs / films / online presentaties / websites

1. **Lia de Boer**, 'National Geographic Magazine Archive 1888-1994',
<http://blog.kb.nl/national-geographic-magazine-archive-1888-1994>
2. **Lia de Boer**, 'Mercator-atlas', <http://blog.kb.nl/mercator-atlas>
3. **Jan Bos**, 'Gedichten van A tot Z: Annabel', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-annabel>
4. **Jan Bos**, 'Ard Schenk', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-ard-schenk>
5. **Jan Bos**, 'Berend Botje', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-berend-botje>
6. **Jan Bos**, 'Chloris', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-chloris>
7. **Jan Bos**, 'Dieuwertje Diekema', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-dieuwertje-diekema>
8. **Jan Bos**, 'Egidius', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-egidius>
9. **Jan Bos**, 'Galathea', <http://blog.kb.nl/galathea-pc-hoofd>
10. **Jan Bos**, 'Gerrit', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-gerrit>
11. **Jan Bos**, 'Sjuwke Hofmeijer', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-sjuwke-hofmeijer>
12. **Jan Bos**, 'Jossie', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-jossie>
13. **Jan Bos**, 'Juliana', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-juliana>
14. **Jan Bos**, 'Kortjakje', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-kortjakje>
15. **Jan Bos**, 'Korteweg', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-korteweg>
16. **Jan Bos**, 'Leopold', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-leopold>
17. **Jan Bos**, 'Lilith', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-tot-z-lilith>
18. **Jan Bos**, 'Maarten', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-z-maarten>
19. **Jan Bos**, 'Mariken', <http://blog.kb.nl/gedichten-van-z-mariken>
20. **Paul van Capelleveen, Anneke de Vries**, 'Hot Printing van H.N. Werkman', op www.kb.nl
(<http://www.kb.nl/en/node/22539>).
21. **Paul van Capelleveen**, 'Ligatuur. Paul van Capelleveen over zijn ervaringen als conservator in de Koninklijke Bibliotheek, Den Haag', blog op [blogspot](http://pvc-kb.blogspot.nl/). Link: <http://pvc-kb.blogspot.nl/>
22. **Paul van Capelleveen**, 'De ontdekking van de poëzie', <http://blog.kb.nl/de-ontdekking-van-de-po-zie>
23. **Paul van Capelleveen**, 'De eenzame tegenover de sociale lezer',
<http://blog.kb.nl/de-eenzame-tegenover-de-sociale-lezer>
24. **Paul van Capelleveen**, 'Koken met weed', [HTTP://BLOG.KB.NL/KOKEN-MET-WEED](http://BLOG.KB.NL/KOKEN-MET-WEED)
25. **Paul van Capelleveen**, 'Kleine geschenken, een royaal gebaar', <http://blog.kb.nl/kleine-geschenken-een-royaal-gebaar>
26. **Paul van Capelleveen**, 'Boeken en Beelden aan Zee', <http://blog.kb.nl/boeken-en-beelden-aan-zee>
27. **Paul van Capelleveen**, 'Een tekening van WFH', <http://blog.kb.nl/een-tekening-van-wfh>
28. **Paul van Capelleveen**, 'Leerling en vriend Theo van Hoytema', <http://blog.kb.nl/leerling-en-vriend-theo-van-hoytema>
29. **Paul van Capelleveen**, 'Hermans heeft gelijk en geen gelijk', <http://blog.kb.nl/hermans-heeft-gelijk-en-geen-gelijk>
30. **Paul van Capelleveen**, 'De Literaire Loodgieters compleet', <http://blog.kb.nl/de-literaire-loodgieters-compleet>
31. **Paul van Capelleveen**, 'Herkomst: William Morriss's Kelmscott Manor',
<http://blog.kb.nl/herkomst-william-morriss-kelmscott-manor>
32. **Paul van Capelleveen**, 'Haagse vogels', <http://blog.kb.nl/haagse-vogels>
33. **Paul van Capelleveen**, 'Boeken uit Oscar Wilde's bibliotheek ontdekt in de KB',
<http://blog.kb.nl/boeken-uit-oscar-wildes-bibliotheek-ontdekt-de-kb>
34. **Huibert Crijsns**, 'Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog', <http://blog.kb.nl/nederland-tijdens-de-eerste-wereldoorlog>
35. **Marieke van Delft**, 'Delven in Delpher', <http://blog.kb.nl/delven-delpher>
36. **Marieke van Delft**, '“Onze jongens in Indië”, de Indonesische kwestie',
<http://blog.kb.nl/collecties/geschiedenis/onze-jongens-indi-de-indonesische-kwestie>
37. **Marieke van Delft**, 'De eerste vertaling van de Koran in het Nederlands',
<http://blog.kb.nl/de-eerste-vertaling-van-de-koran-het-nederlands>
38. **Nicole van Dort**, 'Een kattenbelletje van Maria van Bourgondië?',
<http://blog.kb.nl/een-kattenbelletje-van-maria-van-bourgondi>
39. **Tanitha Gangel**, 'Prikportret van Paus Pius VII', <http://blog.kb.nl/prikportret-van-paus-pius-vii>
40. **Erik Geleijns**, 'Gevoel, trots, eigenwaan, verstand en vooroordeel',
<http://blog.kb.nl/gevoel-trots-eigenwaan-verstand-en-vooroordeel>

41. Erik Geleijns, 'Kastenverhaal', <http://blog.kb.nl/kastenverhaal>
42. Roosmarijn de Groot, 'Koken op rantsoen', <http://blog.kb.nl/koken-op-rantsoen>
43. Johan van der Knijff, 'Perdiep Ramesar in het Internet Archive', blog, december 2014.
Link: <http://www.bitsgalore.org/2014/12/28/Perdiep-Ramesar-Internet-Archive/>
44. Johan van der Knijff, 'Quattro Pro for DOS: an obsolete format at last', Open Preservation Foundation blog, oktober 2014. Link: <http://openpreservation.org/knowledge/blogs/2014/10/29/quattro-pro-dos-obsolete-format-last/>
45. Johan van der Knijff, 'Running archived Android apps on a PC: first impressions', Open Preservation Foundation blog, oktober 2014.
Link: <http://openpreservation.org/knowledge/blogs/2014/10/23/running-archived-android-apps-pc-first-impressions/>
46. Johan van der Knijff, 'Six ways to decode a lossy JP2', Open Preservation Foundation blog, september 2014. Link: <http://openpreservation.org/knowledge/blogs/2014/09/26/six-ways-decode-lossy-jp2/>
47. Johan van der Knijff, 'Jpylyzer software finalist voor digitale duurzaamheidsprijs', KB Research blog, september 2014.
Link: <http://researchkb.wordpress.com/2014/09/11/jpylyzer-software-finalist-voor-digitale-duurzaamheidsprijs/>
48. Johan van der Knijff, 'When (not) to migrate a PDF to PDF/A', Open Preservation Foundation blog, augustus 2014. Link: <http://openpreservation.org/knowledge/blogs/2014/08/27/when-not-migrate-pdf-pdfa/>
49. Johan van der Knijff, 'Why can't we have digital preservation tools that just work?', Open Preservation Foundation blog, januari 2014.
Link: <http://openpreservation.org/knowledge/blogs/2014/01/31/why-cant-we-have-digital-preservation-tools-just-work/>
50. Johan van der Knijff, 'Identification of PDF preservation risks: analysis of Govdocs selected corpus', Open Preservation Foundation blog, januari 2014. Link: <http://openpreservation.org/knowledge/blogs/2014/01/27/identification-pdf-preservation-risks-analysis-govdocs-selected-corpus/>
51. [Johan van der Knijff] Jpylyzer website (gelanceerd februari 2014). Link: <http://jpylyzer.openpreservation.org/>
52. Melinda Kónya, 'Het verhaal van Genji', <http://blog.kb.nl/het-verhaal-van-genji>
53. Melinda Kónya, 'Orlando Figes herlezen', <http://blog.kb.nl/orlando-figes-herlezen>
54. Arno Kuipers, 'Ronald Giphart en de "Coming of Age"', <http://blog.kb.nl/ronald-giphart-en-de-coming-age>
55. Arno Kuipers, 'Thomas Piketty en het Utopia van Ria Gelmi', <http://blog.kb.nl/thomas-piketty-en-het-utopia-van-ria-gelmi>
56. Arno Kuipers, 'Tussen de schuifdeuren', <http://blog.kb.nl/tussen-de-schuifdeuren>
57. Arno Kuipers, 'De geschonken wolkenkrabber', <http://blog.kb.nl/de-geschonken-wolkenkrabber>
58. Arno Kuipers, 'De koning en de kroonprins', <http://blog.kb.nl/de-koning-en-de-kroonprins>
59. Arno Kuipers, 'Poelhekkes reis naar het licht', <http://blog.kb.nl/poelhekkes-reis-naar-het-licht>
60. Arno Kuipers, 'Opkomst en ondergang van Tegenstroom', <http://blog.kb.nl/opkomst-en-ondergang-van-tegenstroom>
61. Arno Kuipers, 'Is je passie je uitdaging?', <http://blog.kb.nl/je-passie-je-uitdaging>
62. Arno Kuipers, 'Verrassende vondsten in Delpher', <http://blog.kb.nl/verrassende-vondsten-delpher>
63. Ad Leerintveld, 'Een brief ... aan Constantijn Huygens', <http://blog.kb.nl/aanwinst-een-brief-van-gaspar-duarte-aan-constantijn-huygens>
64. Jamie Nelemans, 'Er was eens...', <http://blog.kb.nl/er-was-eens-een-vergeten-sprookje-van-de-gebroeders-grimm>
65. Henk Porck, 'Nieuwjaarswensen in papier van Eddy Stikkelorum', <http://blog.kb.nl/nieuwjaarswensen-papier-van-eddy-stikkelorum>
66. Marcel Raadgeep, 'Wim Bijmoer, een artistieke duizendpoot (1)', <http://blog.kb.nl/wim-bijmoer-een-artistieke-duizendpoot-1>
67. Marcel Raadgeep, 'Wim Bijmoer, een artistieke duizendpoot (2)', <http://blog.kb.nl/wim-bijmoer-een-artistieke-duizendpoot-2>
68. Anna Rademakers, 'Netflix en filosofie', <http://blog.kb.nl/netflix-en-filosofie>
69. Anna Rademakers, 'Voetbalgekte in de KB', <http://blog.kb.nl/voetbalgekte-de-kb>
70. Rens Top, 'Lion Cachet, Wilhelmina en Rembrandt' <http://blog.kb.nl/lion-cachet-wilhelmina-en-rembrandt>
71. Rens Top, 'Janos A. Szirmai' <http://blog.kb.nl/janos-szirmai-1925-2014>
72. Barbara Sierman met Marcel Ras, Roles and responsibilities in guaranteeing permanent access to the records of science – at the Conference for Academic Publishers (APE) 2014
73. Barbara Sierman, [Research Data Alliance in Dublin](#)
74. Barbara Sierman, [Too early for audits?](#)
75. Barbara Sierman, [Nestor-preservation-policy-guideline-as-yet-for-german-readers-only](#)
76. Barbara Sierman, [Without archiving there is no scholarly record/](#)
77. Barbara Sierman, [Free-riders-and-cultural-heritage](#)
78. Barbara Sierman, [BitCurator workshop in de KB \(NCDD blog\)](#)
79. Barbara Sierman, [Meetup "Digitaal Geheugenverlies" van de VPRO](#)
80. Barbara Sierman, ['Materials contain the seeds of their own destruction'. A preservation handbook.](#)
81. Barbara Sierman, [The Research Data Alliance in Amsterdam and the KB](#)
82. Barbara Sierman, [Reflections on iPRES 2014](#)
83. Barbara Sierman, [Preservation Policies: how to improve them?](#)
84. Barbara Sierman, [Finally ISO 16919 is published, ISO auditing can start](#)

85. **Elly Verzaal**, 'Het zesde zintuig in de KB', <http://blog.kb.nl/het-zesde-zintuig-de-kb>
86. **Karin Vingerhoets**, "'Pietje kust zijn zusje Mietje", maar in welk boek?', <http://blog.kb.nl/pietje-kust-zijn-zusje-mietje-maar-welk-boek>
87. **Karin Vingerhoets**, 'Reizen in kinderboeken', <http://blog.kb.nl/reizen-kinderboeken>
88. **Karin Vingerhoets**, 'Kluitman Klassiekers', <http://blog.kb.nl/kluitman-klassiekers>
89. **Karin Vingerhoets**, 'Jip en Janneke spelen al zestig jaar samen', <http://blog.kb.nl/jip-en-janneke-spielen-al-zestig-jaar-samen>
90. **Karin Vingerhoets**, 'Negentiende-eeuwse kinderboeken in vogelvlucht', <http://blog.kb.nl/negentiende-eeuwse-kinderboeken-vogelvlucht>
91. **Karin Vingerhoets**, 'Nooit uitgekeken', <http://blog.kb.nl/nooit-uitgekeken>
92. **Karin Vingerhoets**, 'Oh kom er eens kijken', <http://blog.kb.nl/oh-kom-er-eens-kijken>

(Inter)nationale samenwerking

Samenwerking in Nederland

Beeld en Geluid Samenwerkingspartner van de KB in de NCDD. Een back-up van het e-Depot van de KB wordt hier bewaard.

Blue Shield De KB vertegenwoordigt binnen het bestuur van de cultuurbeschermingsorganisatie Blue Shield Nederland de IFLA-koepel.

DBNL De Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren is een website over de Nederlandse literatuur, taal en cultuurgeschiedenis. DBNL is gehuisvest in de KB en is per 1 januari 2015 formeel in de KB geïntegreerd.

FOBID De KB speelt een actieve rol in FOBID, Netherlands Library Forum. Zij is vertegenwoordigd in het bestuur, de Juridische Commissie, de Commissie Ontsluiting en de Nederlandse IFLA-Commissie.

GII De KB is voorzitter en een van de kernleden van het in 2008 opgerichte Consortium Gemeenschappelijke Informatie-infrastructuur (GII). Naast de KB zijn kernleden: UKB, Plusbibliotheken (WSF) en VOB. De GII streeft naar algemene toegang voor iedereen in Nederland tot het gezamenlijke bezit van alle Nederlandse bibliotheken (= de Collectie Nederland).

KVB De Koninklijke Vereniging van het Boekenvak (KVB). De KB heeft zitting in de Raad van Advies.

KNVI De KB is vertegenwoordigd in het bestuur van de afdeling Onderwijs en Onderzoek van de Koninklijke Nederlandse Vereniging van Informatieprofessionals.

Museum Meermanno De KB is vertegenwoordigd in de Raad van Toezicht van dit museum.

Nationaal Archief Binnen het programma Metamorfoze werkt de KB sinds 2005 samen met het NA.

Nationaal Comité 'Memory of the World-programme' In 2011 is formeel het Nationaal Comité 'Memory of the World-programme' opgericht, op initiatief van de KB, het Nationaal Archief, het Instituut voor Beeld en Geluid en Digitaal Erfgoed Nederland. De leden zijn benoemd door de Nationale UNESCO Commissie, het secretariaat berust bij de KB.

NCDD De Nationale Coalitie voor Digitale Duurzaamheid is een stichting en heeft naast de KB, DANS, het Nationaal Archief, het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid en de Culturele Coalitie Digitale Duurzaamheid (vertegenwoordigd door EYE Filminstituut) als partners. Belangrijkste doelstelling van de NCDD is: op korte termijn een stabiele organisatorische en technische infrastructuur te realiseren, die duurzame toegankelijkheid garandeert van digitale gegevens die van cruciaal belang zijn voor wetenschap, cultuur en samenleving.

Nederlandse Boekhistorische Vereniging (NBV) De NBV is de vereniging voor liefhebbers van het boek in al zijn verschijningsvormen. De vereniging telt ca. 650 leden, waaronder wetenschappers, journalisten en antiquaren. De KB is vertegenwoordigd in het bestuur van de vereniging en in de redactie voor het jaarboek.

Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB) Het SIOB voerde de landelijke regie op het bibliotheekbestel, bevordert de samenhang, verbinding en efficiëntie binnen het openbare bibliotheekstelsel als geheel en ontwikkelt en initieert beleid en innovatie binnen de sector. De taken van het SIOB zijn per 1 januari 2015 geïntegreerd in de KB.

Stichting Pica De KB is vertegenwoordigd in het bestuur van de Stichting Pica. Het doel van de stichting is de bevordering van de wetenschappelijke en openbare informatievoorziening in Nederland, o.a. door het subsidiëren van projecten en activiteiten die de samenwerking tussen bibliotheken stimuleren. Stichting Pica fungeert o.a. als koepel voor het consortium GII.

Stichting Bibliotheek.nl (BNL) Stichting Bibliotheek.nl (BNL) werd eind 2009 opgericht om digitale diensten namens en voor openbare bibliotheken te ontwikkelen, uit te rollen en te beheren. De activiteiten van BNL zijn per 1 januari 2015 geïntegreerd in de KB.

SURF ICT-samenwerkingsorganisatie van het hoger onderwijs en onderzoek. De KB participeert in SURF als lid van het algemeen bestuur en adviseur van het platform ICT en Onderzoek.

Tiele-Stichting De dr. P.A. Tiele-Stichting bevordert de wetenschap van het boek in al zijn verschijningsvormen en van de drukunst, en de daarmee samenhangende technieken. Het Frederik Mullerfonds ter bevordering van niet-commerciële publicaties op het gebied van bibliografie en iconografie is sinds 2007 hier ondergebracht. De KB levert de voorzitter en de penningmeester van zowel de Tiele-Stichting als het Frederik Mullerfonds. Tevens faciliteert de KB de inhoudelijke en praktische ondersteuning van het bestuur van de Tiele-Stichting.

UKB UKB is het samenwerkingsverband van de dertien Nederlandse universiteitsbibliotheken en de KB. De Open Universiteit, de KNAW en de werkgroep Speciale Wetenschappelijke Bibliotheken zijn geassocieerd lid. De KB stelt onderzoekscapaciteit beschikbaar voor benchmarking.

Internationale samenwerking – Europa

APA Alliance for Permanent Access. De KB was met de British Library (BL) initiatiefnemer van deze alliantie. Doel van APA is een Europese organisatorische infrastructuur te ontwikkelen die duurzame toegang biedt tot wetenschappelijke gegevens. Onder de vlag van de APA worden diverse projecten uitgevoerd.

CENL De Conference of European National Librarians is het samenwerkingsverband van (directeuren van) 48 nationale bibliotheken in Europa. CENL is de opdrachtgever van The European Library. De KB is actief betrokken bij de Copyright Working Group en de Joint CENL/FEP Working Group.

CERL Consortium of European Research Libraries. Doel van het consortium is uitwisseling van kennis en expertise tussen wetenschappelijke bibliotheken met als oogmerk verbetering van toegang tot, gebruik en behoud van Europees gedrukt erfgoed. De KB is vertegenwoordigd in de Coordinating Committee.

Stichting Europeana In de stichting European Digital Library participeren de overkoepelende Europese organisaties voor erfgoed. De KB is vertegenwoordigd in het bestuur. Europeana bouwt een multimedia website op het rijke erfgoed van Europa, waarbij multiculturele en meertalige elementen worden gecombineerd met technologische ontwikkeling en nieuwe bedrijfsmodellen. Het project wordt gefinancierd door de Europese Commissie (eContentPlus-programma) en is gehuisvest in de KB.

Europeana Newspapers Samenwerking tussen Europese instituten om op Europees niveau de digitale krantencollecties beter toegankelijk te maken.

IMPACT CoC Centre of Competence Expertisecentrum voor digitalisering van historisch gedrukt tekstmateriaal in Europa.

LIBER De KB is lid van de Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche, de Europese associatie van grote wetenschappelijke bibliotheken. LIBER vormt een functioneel netwerk van zo'n 420 onderzoeksbibliotheken in Europa en steunt dit netwerk in het beheer en behoud van cultureel erfgoed. Het secretariaat is in de KB gehuisvest.

SCAPE (Scalable Preservation Environments) was een Europees onderzoeksproject waar de KB van 1 februari 2011 tot de afronding in september 2014 aan deelnam. Het bouwde voort op de resultaten van het Europees project Planets.

Binnen SCAPE leidde de KB het werkpakket Policy Representation en het sub-project Takeup.

TEL The European Library portal wordt in opdracht van de Conference of European National Librarians (CENL) bij de KB ontwikkeld en onderhouden. The European Library geeft digitaal integraal toegang tot de collecties van 48 nationale bibliotheken in 35 talen. Via TEL vindt de klant een schat aan digitale collecties, en verder bibliografische informatie over de verschillende collecties. TEL zorgt ook voor de input van het materiaal van de nationale bibliotheken in Europeana.

SUCCEED Versterking van de infrastructuur van Centres of Competence in Europa op het gebied van digitalisering.

Internationale samenwerking - wereldwijd

CDNL Conference of Directors of National Libraries. Als nationale bibliotheek van Nederland participeert de KB op directieniveau in dit mondiale samenwerkingsverband van nationale bibliotheken.

eMOP (Early Modern OCR Project) Amerikaans project (Mellon Foundation) waarin gewerkt wordt aan de verbetering van toegang tot vroegmoderne teksten.

IFLA De KB neemt deel in de wereldwijde koepelorganisatie voor bibliotheken, de International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Het hoofdkwartier van de IFLA is gehuisvest in het KB-gebouw.

IIPC International Internet Preservation Consortium. De KB is lid van het IIPC. Binnen dit consortium vindt wereldwijd afstemming plaats en worden nieuwe initiatieven opgezet op het gebied van webarchivering. Verder worden binnen het kader van het IIPC bestaande tools voor webarchivering doorontwikkeld en nieuwe tools en strategieën opgezet. De KB is hierbij nauw betrokken.

OPF Open Preservation Foundation. In 2010 is de OPF ingericht, aanvankelijk onder de naam Open Planets Foundation, om praktische oplossingen en expertise op het gebied van digitale duurzaamheid te bundelen en te ontwikkelen, als vervolg op het Planets-project. De KB is een van de oprichters van de OPF, waarin verder vanuit Nederland het Nationaal Archief deelneemt. Diverse Britse, Oostenrijkse en Deense organisaties die zich bezighouden met digitale duurzaamheid maken ook deel uit van de Open Preservation Foundation, evenals Microsoft Research. De KB levert een lid van de Board of Directors.

Afkortingen

ABC Algemeen Bestuurscollege
APA (European) Alliance for Permanent Access

BL British Library
BNL Stichting Bibliotheek.nl

CDNL Conference of Directors of National Libraries
CENL (Foundation) Conference of European National Librarians
CERL Consortium of European Research Libraries
CODART International Council for Curators of Dutch and Flemish Art

DANS Data Archiving and Networked Services
DBNL Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren
DEN Stichting Digitaal Erfgoed Nederland

eMOP Early Modern OCR Project
EDL European Digital Library
EBLIDA European Bureau of Library, Information and Documentation Associations

FOBID Netherlands Library Forum

GII (Consortium) Gemeenschappelijke informatie-infrastructuur

Huygens ING Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis

IBL Interbibliothecair leenverkeer
IFLA International Federation of Library Associations and Institutions
IIPC International Internet Preservation Consortium

IMPACT COC Improving Access to Text Centre of Competence
ISOC Internet Society Nederland
IT Informatietechnologie

KB Koninklijke Bibliotheek

KNAW Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
KNHG Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap
KNVI Koninklijke Nederlandse vereniging van informatieprofessionals
KVB Koninklijke Vereniging van het Boekenvak

LIBER Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche
LM Letterkundig Museum / Kinderboekenmuseum

NA Nationaal Archief
NBC Nationale Bibliotheekcatalogus
NBV Nederlandse Boekhistorische Vereniging
NCDD Nationale Coalitie voor Digitale Duurzaamheid
NIAS Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and the Social Sciences
NWO Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

OAPEN Open Access Publishing in European Networks
OCW (Ministerie van) Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OPF Open Preservation Foundation

RGD Rijksgebouwendienst
RKD Nederlands instituut voor kunstgeschiedenis, RKD
RVB Rijksvastgoedbedrijf

SCAPE Scalable Preservation Environments
SIOB Sectorinstituut Openbare Bibliotheken
SPARC® Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition

STM (International Association of) Scientific, Technical & Medical publishers
SURF ICT-samenwerkingsorganisatie van het hoger onderwijs en onderzoek

TEL The European Library

UB Universiteitsbibliotheek
UDCC Stichting UDC consortium
UKB (Samenwerkingsverband van) Universiteitsbibliotheken en de KB

VOB Vereniging Openbare Bibliotheken
VWO Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs

WFHI Willem Frederik Hermans Instituut
WHW Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
WNT Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
Webart NWO/CATCH project om wetenschappelijk onderzoek in web archieven mogelijk te maken
Wsob Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

ZBO Zelfstandig Bestuursorgaan

Colofon

Het Jaarverslag 2014 is een uitgave van de Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.

Copyright © Koninklijke Bibliotheek, Den Haag, 2015.

Redactie: Koninklijke Bibliotheek.

Ontwerp en opmaak: Joke Mestdagh, Amsterdam.

